

หลักการเรียนรู้ของเครื่องและการประยุกต์

ผศ.ดร.สิริวัชริ์ ครีสุทธิยกุล

Contents

บทที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเรียนรู้ของเครื่อง	3
1.1 What's algorithms?	3
1.2 กิจกรรม Rule-based algorithm	5
1.3 AI vs ML vs DL	7
1.4 Data Analysis vs Data Analytics	8
1.5 Types of Machine Learning?	9
Supervised Learning	10
Unsupervised Learning	10
Reinforcement Learning	11
1.6 ตัวอย่างการประยุกต์ใช้ ML ทางการศึกษา (การบ้าน)	12
บทที่ 2 ความรู้พื้นฐานในการพัฒนา Supervised Learning	13
2.1 ติดตั้ง R และ RStudio	13
2.2 ติดตั้ง Anaconda	13
2.3 กิจกรรม My First Regression	15
Fitting Linear Regression using lm()	15
Evaluation Metrics	16
2.4 กิจกรรม My First Classification	18
Fitting Logistic Regression Model using glm()	18
Evaluation Metrics	20
คำถ้ามท้ายบท	22
บทที่ 3 กระบวนการพัฒนา Machine Learning Models	23
3.1 Bias and Variance in ML models	25
3.2 Underfitting, Overfitting และ Good fit models	26
3.3 Training, validation, and Test Dataset	26
3.4 Data Partitioning	28

ๆดีข้อมูล mpg	28
การแบ่งข้อมูลด้วยการสุ่มอย่างง่าย	29
การแบ่งข้อมูลด้วยการสุ่มแบบชั้นภูมิ	30
3.5 Tidymodels Framework	32
Fitting Linear Regression using parsnip	33
Evaluating models using yardstick	37
3.6 กิจกรรมพัฒนา regression model ด้วย tidymodel framework	39
สรุป	40

บทที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเรียนรู้ของเครื่อง

ปัจจุบันคอมพิวเตอร์ได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากกับมนุษย์ โดยเข้ามาช่วยเหลือ สนับสนุน หรือแม้กระทั่งทำงานแทนมนุษย์ให้หลาย ๆ งาน ส่วนประกอบสำคัญส่วนหนึ่งของคอมพิวเตอร์ที่จะขาดไปไม่ได้ในการดำเนินงาน/กิจกรรมต่าง ๆ คือโปรแกรมคอมพิวเตอร์

ที่ผ่านมากโปรแกรมคอมพิวเตอร์ถูกพัฒนาขึ้นเป็นจำนวนมาก รวมถึงศาสตร์ในด้านการพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ก็ถูกพัฒนาไปอย่างมากเข่นกัน เราอาจจำแนกส่วนประกอบของโปรแกรมคอมพิวเตอร์ได้เป็น 2 ส่วนได้แก่ ส่วนต่อประสานกับผู้ใช้ (user interface: UI) และส่วนประมวลผลหรือความคุมการทำงานของโปรแกรมซึ่งในเชิงเทคนิคเรียกว่า อัลกอริทึม (algorithm) ของโปรแกรม ทั้งนี้ในโปรแกรมหนึ่ง ๆ อาจมีอัลกอริทึมมากกว่าหนึ่งตัวก็ได้

บทเรียนนี้จะกล่าวถึงภาพรวมของมโนทัศน์และคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์การเรียนรู้ของเครื่องเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาในบทเรียนอื่น ๆ ต่อไป รายละเอียดมีดังนี้

1.1 What's algorithms?

อัลกอริทึมคือกระบวนการในการดำเนินงานที่มีขั้นตอนอย่างชัดเจน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำงาน/แก้ปัญหาที่กำหนดให้สำเร็จ การใช้อัลกอริทึมในการทำงานนั้นไม่ได้จำกัดเฉพาะงานทางด้านคอมพิวเตอร์ หรือสถิติและวิทยาการข้อมูลเท่านั้น แต่ในชีวิตประจำวันเรา ก็มีการใช้อัลกอริทึมเพื่อดำเนินงานต่าง ๆ อยู่เป็นประจำ เช่น

- การเดินทางจากบ้านไปยังร้านขายของสะดวกซื้อ งานดังกล่าวสามารถเรียนรู้และออกแบบเป็นขั้นตอนการเดินทางโดยอาจเริ่มต้นจากการออกประตูบ้าน เลี้ยวขวา เดินตรงไป เมื่อพบสามแยกให้เลี้ยวขวาอีกครั้งจะพบร้านสะดวกซื้อ
- การทดสอบเจียวที่อาจเริ่มจากการตั้งไฟ ใส่น้ำมัน ตอกไข่ ตีไข่ ใส่เครื่องปรุง ทอดไข่ และนำไปเจียวที่ได้เสริฟ

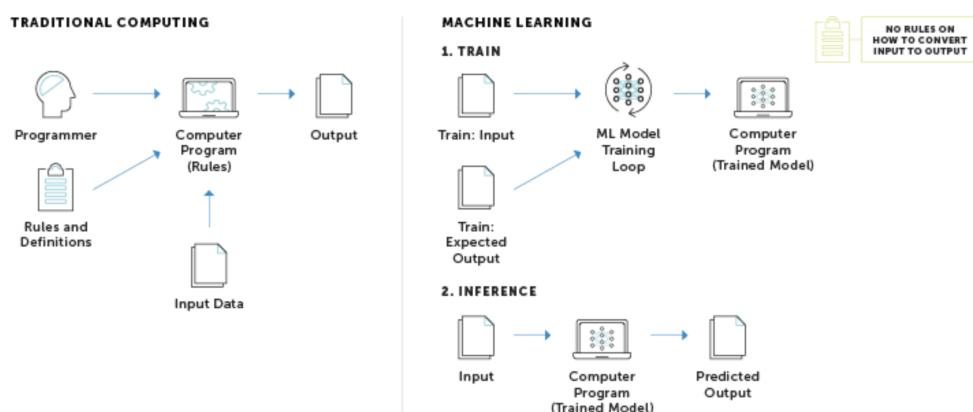

Figure 1: rule-based vs ML-based (<https://www.epam.com/insights/blogs/making-ai-more-human-black-box-models-lead-to-better-decision-making>)

ปัจจุบันโลกได้ก้าวเข้าสู่ยุคที่ให้เครื่องจักรทำงานบางอย่างแทนมนุษย์ได้ ซึ่งเป็นหลักการดำเนินการของเครื่องจักรต่าง ๆ จำเป็นต้องมีอัลกอริทึมที่ใช้สำหรับควบคุมการทำงาน การพัฒนาอัลกอริทึมดังกล่าวอาจทำได้สองวิธีการ วิธีการแรกเรียกว่า rule-based algorithm ที่ผู้พัฒนาเป็นผู้กำหนดขั้นตอนวิธีการทำงานและประมวลผลทั้งหมด เพื่อให้เป็นภาพของ rule-based algorithm ผู้อ่านลองพิจารณาด้วยอย่างในรูปด้านล่าง

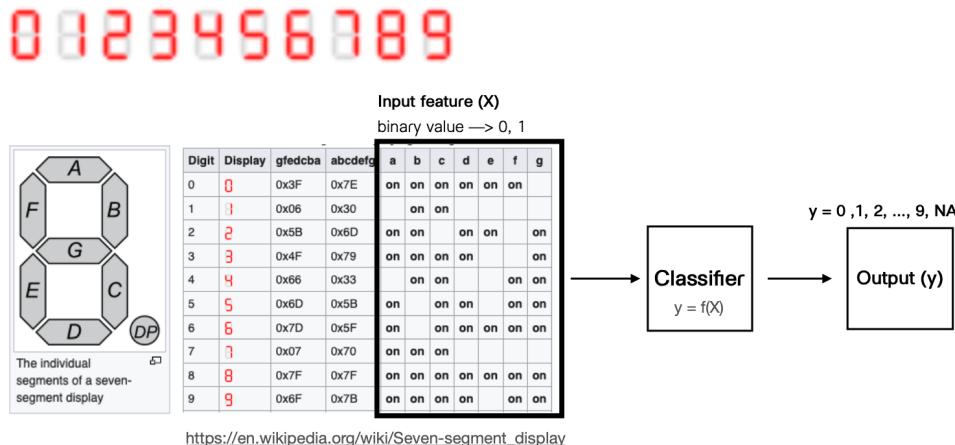

Figure 2: 7-segment display problem (ที่มา: wikipedia)

รูปข้างต้นเป็นปัญหาที่ว่า 7-segment display วัดถูประสงค์คือต้องการพัฒนาโปรแกรมที่จะใช้จำแนกตัวเลขบนป้ายไฟแบบ Digital โดยบนป้ายไฟ LED จำนวน 7 หลอด ได้แก่ A, B, C, D, E, F และ G การเปิด/ปิดไฟอย่างเหมาะสมตามตารางในรูป จะทำให้ได้ตัวเลข 0-9 บนป้ายไฟ

จากปัญหานี้ทางด้านการพัฒนาโปรแกรมสำหรับจำแนกตัวเลขบนป้าย (classifier) ด้วยวิธีการแบบ rule-based ผู้วิเคราะห์จะต้องมี sensor เพื่อตรวจสอบการเปิด/ปิดไฟแต่ละหน่วยบนป้าย จากนั้นจึงพัฒนาโปรแกรมเพื่ออ่านค่าของตัวเลข โดยอัลกอริทึมแบบ rule-based อาจมีลักษณะเป็นการเขียนคำสั่งด้วยการใช้ IF...ELSE ดังนี้

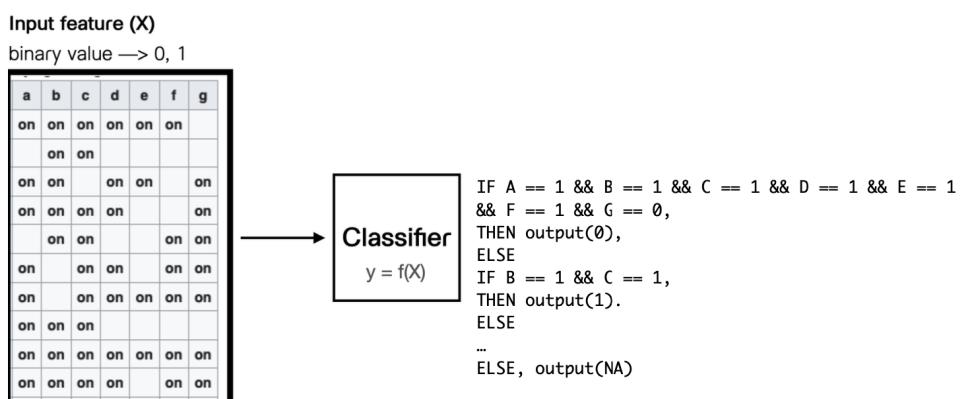

Figure 3: Rule-based Classifier

Table 1: ข้อมูลคะแนนสอบและพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน

behav	score
0	1
1	2
2	2
3	3
4	4
5	4

การพัฒนา rule-based algorithms ไม่ได้จำเป็นต้องใช้แค่ if...else แต่เพียงอย่างเดียว แต่สามารถใช้กระบวนการทางคณิตศาสตร์เข้ามาช่วยในการสร้างได้ ลองพิจารณาดัวอย่างในกิจกรรมต่อไปนี้

1.2 กิจกรรม Rule-based algorithm

ข้อมูลในตาราง 1 ประกอบด้วยคะแนนสอบ (score) กับคะแนนพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน (behav) ลองดำเนินการดังนี้

1. ลองวิเคราะห์ความสัมพันธ์เบื้องต้นระหว่าง score กับ behav ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองมีลักษณะเป็นอย่างไร
2. หากให้วิธีการทางคณิตศาสตร์เพื่อสร้างสมการที่จะใช้เป็นตัวแทนความสัมพันธ์ที่พบรอบในข้อ 1. จะได้สมการเป็นอย่างไร
3. สมการที่สร้างได้จากข้อ 2. มีประสิทธิภาพในการทำนาย score ดีหรือไม่ อย่างไร

ตัวอย่างในรูปข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ในกรณีที่ข้อมูลนำเข้าไม่มีความคลาดเคลื่อนหรือมีความคลาดเคลื่อนอยู่ในระดับต่ำมาก ๆ การพัฒนาโปรแกรมด้วยวิธีการแบบ rule-based ก็สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามในปัจจุบันทั่วไปในโลกจริง เป็นการยากที่จะมีข้อมูลนำเข้าที่มีคุณสมบัติดังกล่าว ผู้อ่านลงพิจารณาปัจจุบัน Handwriting Digit Recognition (Geron, 2019) ซึ่งเป็นปัจจุบันการจำแนกตัวเลข เช่นเดียวกับปัจจุบัน 7-segment display ข้างต้น แต่มีความแตกต่างกันคือ input feature สำหรับปัจจุบันนี้จะเป็นลายมือของคนจริง ๆ ไม่ใช่ข้อมูลแบบ binary ของไฟ LED

Figure 4: Handwritting Digit Recognition

จากรูปข้างต้นจะเห็นว่าการเรียนกฎเกณฑ์แบบ rule-based เพื่อจำแนกตัวเลขในรูปข้างต้นทำได้ยากมากและเป็นไปแทนไม่ได้เลยที่จะพัฒนาอัลกอริทึมแบบ rule-based สำหรับจำแนกตัวเลขจากลายมือดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการที่จะพัฒนาโปรแกรมให้ทำงานแทนมนุษย์ได้จริง ๆ นั้น วิธีการแบบ rule-based เป็นวิธีการที่ยังมีข้อจำกัดอยู่มาก ทั้งนี้ เพราะเป็นวิธีการขาดความยืดหยุ่นและไม่สามารถใช้ได้หากข้อมูลนำเข้ามีความแตกต่างไปจากกฎเกณฑ์ที่วางเอาไว้มีจุดเด่นอย่างเด่นอย่าง จึงมีแนวโน้มที่จะเกิดความคลาดเคลื่อนสูงมากเมื่อนำไปrogramแบบ rule-based ไปใช้ในสถานการณ์ทั่วไป

วิธีการที่สองเรียกว่า machine learning-based ที่เป็นวิธีการสมัยใหม่และปัจจุบันถูกใช้เป็นวิธีการหลักวิธีหนึ่งในการพัฒนาโปรแกรม การเรียนรู้ของเครื่อง เป็นศาสตร์ย่อยแขนงหนึ่งภายในศาสตร์ทางด้านสถิติและวิทยาการข้อมูล ซึ่งเกี่ยวข้องกับการพัฒนาและใช้อัลกอริทึม ที่มีความสามารถในการเรียนรู้สารสนเทศจากข้อมูลได้ แล้วนำสารสนเทศดังกล่าวมาใช้งาน อัลกอริทึมในกลุ่มนี้ถูกใช้มากสำหรับการสร้างโมเดลเพื่อทำนาย จำแนก หรือตัดสินใจ โดยโมเดลที่สร้างขึ้นจะมีความแตกต่างไปจากโมเดลที่ได้จากการอัลกอริทึมแบบ rule-based ตรงที่มีการใช้วิธีการทางสถิติและความน่าจะเป็นเข้ามาช่วยจัดการกับความคลาดเคลื่อนที่อาจเกิดขึ้นในข้อมูลนำเข้า โมเดลที่พัฒนาขึ้นจึงมีความยืดหยุ่นและมีประสิทธิภาพมากกว่าโมเดลที่พัฒนาด้วยอัลกอริทึมแบบ rule-based ประสิทธิภาพดังกล่าวไม่ได้หมายถึงประสิทธิภาพในการทำงานแต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังหมายถึงประสิทธิภาพในการพัฒนาโมเดลด้วย

ตัวอย่างต่อไปนี้แสดงการใช้ ML-based เพื่อจำแนกตัวเลขจากลายมือในปัจจุบัน Handwriting Digit Recognition ข้างต้น

- <https://www.kaggle.com/code/pranjalrathore/digit-recognizer-minst>
- <https://www.kaggle.com/code/alphahostusmc/mnist-cnnv2>

- <https://www.kaggle.com/code/kobakhit/digital-recognizer-in-r>
- <https://www.kaggle.com/code/ivoruaro/mnist-xgboost-r>

1.3 AI vs ML vs DL

ปัจจุบันมีการใช้คำว่า AI, ML และ DL แทนกันไปมาจนบางครั้งเหมือนว่าจะเป็นคำเดียวกัน ในความเป็นจริงทั้งสามคำดังกล่าวมิได้เป็นสิ่งเดียวกันเลยที่เดียว แต่มีทั้งส่วนที่เหมือนและแตกต่างกัน รายละเอียดมีดังนี้

- **AI ย่อมาจาก Artificial Intelligent** เป็นเทคนิคหรือวิธีการที่นักวิทยาการข้อมูลใช้เพื่อพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ รวมถึงหุ่นยนต์หรือจักรกลที่สามารถเลียนแบบการทำงานต่าง ๆ ของมนุษย์ได้ AI จะมีความสามารถในการทำงานใกล้เคียงหรือดีกว่ามนุษย์ ทั้งความสามารถในการจำจำแนก และตัดสินใจดำเนินงานเองโดยอาศัยข้อมูลที่เป็นไปได้ทั้งข้อมูลตัวเลข ข้อความ รูปภาพ และเสียง ตัวอย่างของ AI เช่น รถยนต์หรือยานพาหนะไร้คนขับ, AlphaGo - DeepMind, Chatgpt เป็นต้น
- **Machine Learning (ML)** เป็นกลุ่มของเทคนิคหรือศาสตร์ที่อยู่ในรากของ AI ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประยุกต์ใช้ทฤษฎีทางสถิติและคณิตศาสตร์เพื่อเรียนรู้หรือลักษณะของสารสนเทศจากข้อมูล สารสนเทศดังกล่าวสามารถนำมาใช้ได้หลายลักษณะ ทั้งการบรรยาย อธิบาย ทำนาย และตัดสินใจ ML ถือเป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่สันสนับสนุนการทำงานของ AI
- **Deep Learning (DL)** เป็นแขนงย่อย (subdivision) ของ ML ที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคที่เรียกว่าเครือข่ายประสาทเทียม (artificial neural network: ANN) ที่มีความลึกของเครือข่ายหลายชั้นเพื่อเรียนรู้หรือลักษณะของสารสนเทศจากข้อมูลและใช้ในวัตถุประสงค์หลักคือเพื่อทำนาย/จำแนกค่าสังเกตของตัวแปรตาม นอกจากนี้ลักษณะเฉพาะตัวที่โดดเด่นของ DL คือเครือข่ายประสาทเทียมที่ใช้ในการเรียนรู้นั้นถูกพัฒนาขึ้นเลียนแบบการทำงานของเซลล์เครือข่ายสมองของมนุษย์ การเรียนรู้ของเครื่องที่ใช้ DL จึงสามารถเรียนรู้ข้อมูลที่มีความซับซ้อน เช่น ข้อความ ภาพ และเสียงได้มีประสิทธิภาพมากกว่าการใช้เทคนิค ML แบบปกติ

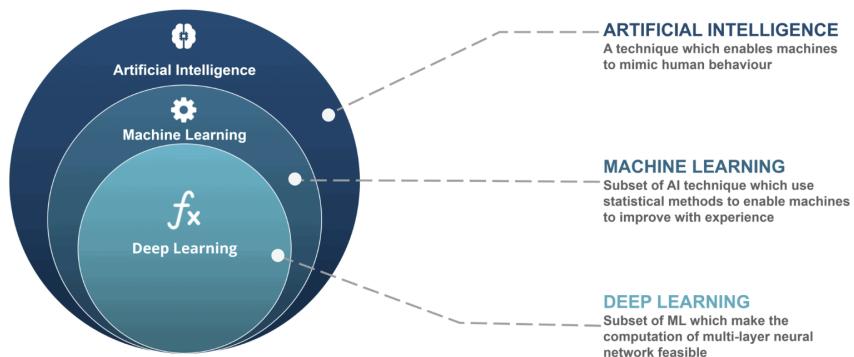

Figure 5: AI, ML และ DL (<https://k21academy.com/datascience/deep-learning/dl-vs-ml/>)

จากความหมายในข้างต้นจะเห็นว่า DL ถือเป็น machine learning ตัวหนึ่งที่ใช้ในวัตถุประสงค์เพื่อทำนายหรือจำแนกค่าสังเกตของตัวแปรตาม เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง machine learning algorithm ในกลุ่มที่ใช้สำหรับทำนาย กับ

DL มีความแตกต่างหนึ่งที่เห็นได้อย่างชัดเจนคือในส่วนของการเรียนรู้ของโมเดล ตั้งรูปด้านล่าง

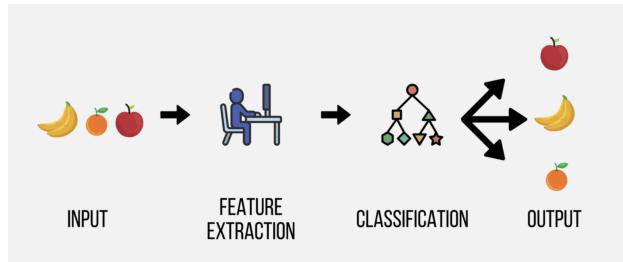

Figure 6: ML (<https://www.advancinganalytics.co.uk/blog/2021/12/15/understanding-the-difference-between-ai-ml-and-dl-using-an-incredibly-simple-example>)

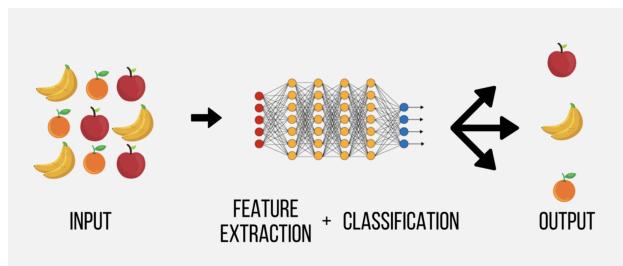

Figure 7: DL (<https://www.advancinganalytics.co.uk/blog/2021/12/15/understanding-the-difference-between-ai-ml-and-dl-using-an-incredibly-simple-example>)

1.4 Data Analysis vs Data Analytics

คำศัพท์ที่ควรทราบเมื่อศึกษาหัวข้อเกี่ยวกับวิทยาการข้อมูลหรือการเรียนรู้ของเครื่องคือคำว่า data analysis และ data analytics เราอาจเห็นหลายที่ใช้คำพทที่สองคิดแทนกันไปมา เช่นเดียวกับ AI, ML หรือ DL ข้างต้น แต่ในความเป็นจริงทั้งสองคำนี้มีความแตกต่างกัน แม้มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

Data Analysis เป็นกระบวนการทางสถิติและวิทยาการข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดระเบียบและจัดกรรชทำข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์ข้อมูลนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อข้อสรุปสำหรับการบรรยายหรืออธิบาย ตัวแปรหรือความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภายในประชากรที่ศึกษา มักใช้ตอบคำตามในลักษณะ

- ที่ผ่านมาเกิดอะไรขึ้น?
- สิ่งที่เกิดขึ้นนั้นเป็นอย่างไร?
- เพราะอะไรถึงเป็นแบบนั้น?

จะเห็นว่าลักษณะของ data analysis เน้นการอธิบายปรากฏการณ์หรือความเป็นไปในอดีตเป็นหลัก ตัวอย่างการใช้ Data Analysis เช่นการวิเคราะห์สถิติบรรยาย การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วย correlation หรือ regression หรือการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้วย structural equation model เป็นต้น

Data Analytics เป็นกระบวนการที่ผู้เคราะห์นำข้อมูลที่มีมาให้เคราะห์ประมวลผลหรือการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างเป็นแบบจำลองหรือโมเดล แล้วนำโมเดลที่สร้างขึ้นไปใช้งานในเชิงการทำงาน การตัดสินใจ หรือให้ข้อเสนอแนะจากข้อมูลสำหรับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต กระบวนการทำงานของ data analytic ส่วนใหญ่คล้ายกับ data analysis กล่าวคือมีส่วนของการบันทึกที่จะต้องจัดการเก็บรวบรวมข้อมูล และจัดเตรียมข้อมูลเมื่ອันกัน แต่ความแตกต่างคือส่วนของการวิเคราะห์ที่ไม่ได้เน้นการอธิบายความเป็นไปในอดีต แต่เน้นการนำโมเดลที่สร้างขึ้นไปทำนาย ช่วยคิดหรือตัดสินใจแทนมนุษย์ การวิเคราะห์ข้อมูลทางด้าน data analytics ส่วนใหญ่จะมีการใช้กลอกริทึมการเรียนรู้ของเครื่องเรียนมาใช้

1.5 Types of Machine Learning?

การเรียนรู้ของเครื่อง (ML) เป็นศาสตร์ย่อยแขนงหนึ่งภายใต้ศาสตร์ทางด้านสถิติและวิทยาการข้อมูล ซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้อัลกอริทึม (algorithms) ในการเรียนรู้/ค้นหาความรู้จากข้อมูล แล้วนำความรู้ที่ได้มาใช้งานตั้งแต่การบรรยายสภาพของข้อมูล (descriptive) การวินิจฉัย (diagnostic) เพื่อหาสาเหตุหรือปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่สนใจ การทำนาย (predictive) เพื่อสร้างโมเดลที่เรียนรู้ความสัมพันธ์ในข้อมูลเพื่อทำนายผลลัพธ์ของตัวแปรที่สนใจ ผลลัพธ์ที่ได้จากการทำนายนี้สามารถนำมาโมเดลเพื่อช่วยวางแผน/ตัดสินใจ (prescriptive) ดำเนินการเพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ที่คาดหวัง เทคนิคการเรียนรู้ของเครื่องอาจจำแนกได้เป็น 3 ประเภท ตามวัตถุประสงค์หรือความสามารถของอัลกอริทึมการเรียนรู้ ได้แก่

- การเรียนรู้ที่มีการชี้นำ (supervised learning)
- การเรียนรู้แบบไม่มีการชี้นำ (unsupervised learning)
- การเรียนรู้แบบที่มีการเสริมแรง (reinforcement learning)

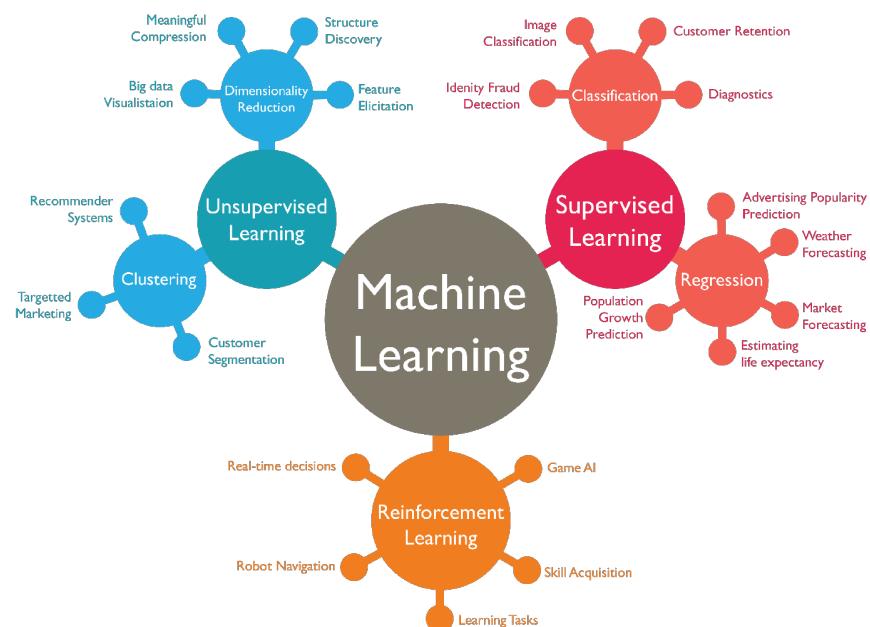

Figure 8: ประเภทของ ML

Supervised Learning

ผู้เคราะห์จะใช้ supervised learning เมื่อมีวัตถุประสงค์ที่ต้องการสร้างโมเดลทำงาน/จำแนกค่าสังเกตของตัวแปรตามด้วยข้อมูลค่าสังเกตของตัวแปรอิสระ โดย supervised learning เป็นกลุ่มของอัลกอริทึมที่จะเรียนรู้รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม และใช้รูปแบบความสัมพันธ์ที่เรียนรู้จากข้อมูลในอดีตนี้ในการทำนายข้อมูลที่ไม่ทราบค่าที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เช่น

- การทำนายสถานะการเป็นหนี้ของลูกค้า (ลูกหนี้ขันดี ลูกหนี้ปกติ ลูกหนี้เสีย) โดยอิงกับข้อมูลล่วงตัว ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเครดิตทางการเงิน และข้อมูลพฤติกรรมการดำเนินชีวิต
- ผู้พัฒนาคอสเรียนออนไลน์ใช้ supervised learning เพื่อทำนายผลการเรียนของนักเรียน หรือแนวโน้มการ drop out ของนักเรียนในคอร์สเรียน โดยอิงจากพฤติกรรมการเรียนที่แสดงในระบบการเรียนรู้ออนไลน์
- การพัฒนาระบบวินิจฉัยความยืดมั่นผูกพันของนักเรียนด้วยการรู้จำใบหน้าโดยใช้การเรียนรู้เชิงลึก

Figure 9: ลักษณะของ ML ประเภท supervised learning (https://3.bp.blogspot.com/-occLtedKtRw/W8RVv5QyIII/AAAAAAAEBg/fdvwBPGxdfQ1izWa_l95-SW4kgYSMgAsgCLcBGAs/s1600)

การที่จะใช้ supervised learning ได้นั้นผู้เคราะห์ยังจำเป็นต้องมีชุดข้อมูลต้นแบบที่ภายในชุดข้อมูลประกอบด้วยข้อมูลของตัวแปรตามหรือผลลัพธ์ที่ต้องการทำนาย และตัวแปรอิสระหรือข้อมูลที่จะใช้เป็นตัวทำนายผลลัพธ์ที่ต้องการตั้งกล่าว ในเชิงเทคนิคจะเรียกชุดข้อมูลต้นแบบดังกล่าวว่า ชุดข้อมูลฝึกหัด (training dataset) นอกจากนี้ supervised learning ยังจำแนกเป็นประเภทย่อยได้อีก 2 ประเภทตามลักษณะของตัวแปรตาม ได้แก่ regression และ classification

- **Regression** เป็นโมเดลสำหรับทำนายตัวแปรตามเชิงปริมาณ
- **Classification** เป็นโมเดลสำหรับทำนายตัวแปรตามแบบจัดประเภท

Unsupervised Learning

ภาษาไทยอาจใช้คำว่าการเรียนรู้แบบไม่มีการชี้นำ การเรียนรู้ประเภทนี้มีความแตกต่างจาก supervised learning กล่าวคือ ชุดข้อมูลฝึกหัดไม่จำเป็นต้องมีค่าสังเกตของตัวแปรตาม และวัตถุประสงค์ของการใช้ unsupervised learning คือการสร้างหรือสกัดสารสนเทศออกจากข้อมูล ซึ่งอาจจำแนกได้เป็น การจัดกลุ่ม (clustering) และการหาความสัมพันธ์ (association)

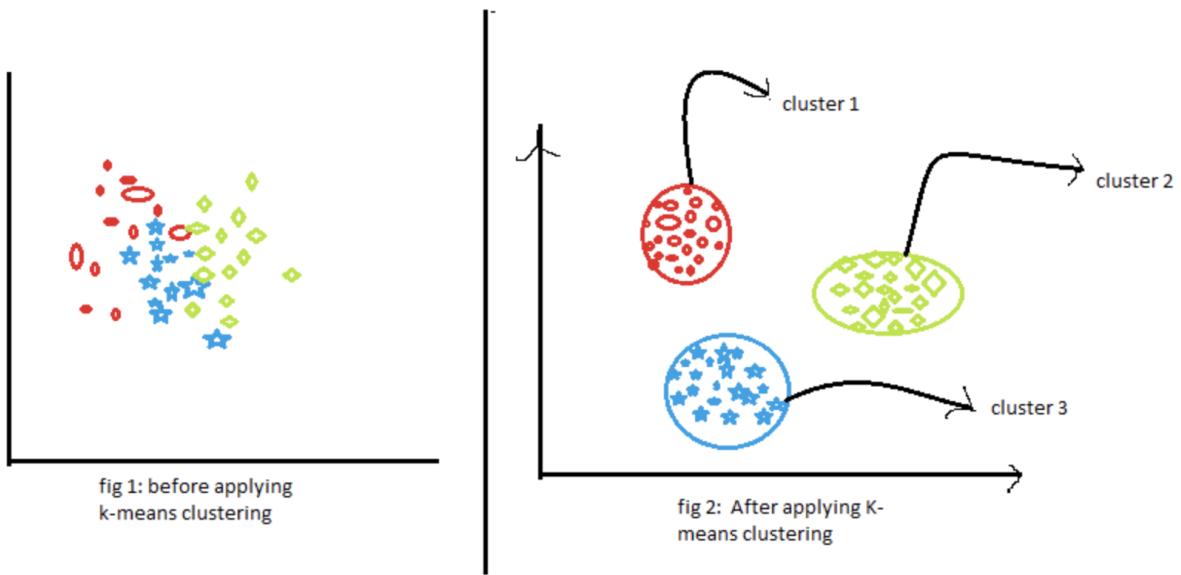

Figure 10: ลักษณะของการ clustering

Reinforcement Learning

เป็นอัลกอริทึมการเรียนรู้ (เรียกว่า agent) ที่เรียนรู้ด้วยการใช้ feedback ที่มีการให้รางวัล (reward) เมื่ออัลกอริทึมสามารถทำงานได้สำเร็จ และมีการทำโทษ (punishments) เมื่อล้มเหลว ผู้พัฒนาอัลกอริทึมประเภทนี้จะให้ agent ทำการเรียนรู้งานที่การให้ feedback ดังกล่าวแบบทวนซ้ำจนกระทั่งอัลกอริทึมสามารถทำงานที่กำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพตามที่ต้องการ

- <https://www.youtube.com/watch?v=ldXxDNjS5jw>
- <https://www.youtube.com/watch?v=n2gE7n11h1Y>
- <https://www.youtube.com/watch?v=2tamH76Tjvw>

1.6 ตัวอย่างการประยุกต์ใช้ ML ทางการศึกษา (การบ้าน)

ขอให้นิสิตสีบคันงานวิจัยทางการศึกษาที่มีการใช้ machine learning จากนั้นสรุปสาระสำคัญจากงานวิจัยดังกล่าวส่งเป็นการบ้านชิ้นที่ 1 กำหนดส่ง 25 มกราคม 2566 โดยรายงานสรุปที่จะส่งขอให้มีความยาวไม่เกิน 2 หน้า A4 โดยมีรายละเอียดครอบคลุมหัวข้อดังนี้

- ชื่องานวิจัย
- ความเป็นมา หรือ motivation ของงานวิจัย
- วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- กลุ่มเป้าหมาย
- ตัวแปรและข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย
- อัลгорิทึมการเรียนรู้ของเครื่องที่ใช้ในการวิจัย
- ผลการวิจัยที่สำคัญ
- จุดเด่นและข้อสังเกตของการวิจัย

บทที่ 2 ความรู้พื้นฐานในการพัฒนา Supervised Learning

Supervised learning เป็นการเรียนรู้ของเครื่องที่มีการนำมาประยุกต์ใช้งานอย่างแพร่หลาย บทเรียนนี้จะกล่าวถึงโมเดลที่สำคัญของการบวนการพัฒนา supervised learning model ทั้งในกลุ่มของ regression และ classification models

2.1 ติดตั้ง R และ RStudio

เครื่องมือที่สามารถใช้จัดการข้อมูลและพัฒนาโมเดลการเรียนรู้ของเครื่องในปัจจุบันมีหลายตัว R เป็นโปรแกรมภาษาหนึ่งที่มีความสามารถสูงในการพัฒนาโมเดลการเรียนรู้ของเครื่องดังกล่าว ก่อนจะไปสู่บทเรียนในหัวข้อด้านไป ขอให้ผู้อ่านดาวน์โหลด และติดตั้ง R และ RStudio IDE ก่อน โดยดาวน์โหลด R ที่นี่ [และดาวน์โหลด Rstudio ที่นี่](#)

ปัจจุบัน RStudio เป็น IDE ที่ค่อนข้างครบเครื่องสำหรับผู้ใช้ R และสามารถใช้เขียนภาษาอื่น ๆ ได้หลายตัวทั้ง Python, HTML, Markdown, Stan เป็นต้น ดังนั้นในกรณีที่ต้องการใช้ Python อาจใช้บน RStudio เลยก็ได้ อย่างไรก็ตามการใช้งาน Python บน RStudio เป็นการใช้งานผ่านตัวแปลงคือ package reticulate จึงอาจทำให้การประมวลผลซักก่าวการทำงานบน Editor ของ Python โดยเฉพาะ

2.2 ติดตั้ง Anaconda

Anaconda เป็นชุดโปรแกรมที่รวมความ package การทำงานสำหรับนักสถิติและวิทยาการข้อมูล โดยมีทั้งเครื่องมือสำหรับภาษา R และ Python โดย Anaconda จะรวม package ที่เกี่ยวข้องสำหรับการทำงานทางด้านวิทยาการข้อมูลเอาไว้มากกว่า 1,000 ตัว และสามารถติดตั้งได้ทั้งบน Windows, Linux และ Mac OS ซึ่งช่วยอำนวยความสะดวกให้กับผู้ใช้โดยไม่ต้องดาวน์โหลดและติดตั้ง package พื้นฐานที่ละเอียดอ่อน เช่น pandas, numpy, matplotlib และ seaborn ข้อควรระวังคือ Anaconda นั้นรวม package เอาไว้เป็นจำนวนมากมากการติดตั้งจึงค่อนข้างเปลืองพื้นที่ HDD ของเครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับผู้ที่มีพื้นที่จำกัดอาจเลี่ยงไปติดตั้ง Miniconda หรือใช้ Python บน Google Colab ขั้นตอนการติดตั้ง Anaconda ให้ดำเนินการดังนี้

1. ดาวน์โหลดและติดตั้ง Anaconda ได้ที่ <https://www.anaconda.com/>
2. ดำเนินการติดตั้งตามด้วยขั้นตอนการติดตั้ง
3. ถ้ามีการถามว่าต้องการติดตั้ง VS Code หรือไม่ สามารถเลือกติดตั้งหรือไม่ก็ได้ แต่แนะนำว่าติดตั้งไว้ดีกว่า เพราะมีประโยชน์ในการเขียน Python
4. เมื่อติดตั้งเสร็จให้กดเปิด Anaconda Navigator ขึ้นมา หน้าต่างนี้จะเหมือนเป็น Hub ที่รวมโปรแกรมต่าง ๆ สำหรับการทำงาน เช่น Jupyter Notebook, JupyterLab ซึ่งเป็น gen ใหม่ของ Jupyter Notebook, VS Code ซึ่งเราสามารถใช้ Editor พากน์ในการเขียน Python ได้

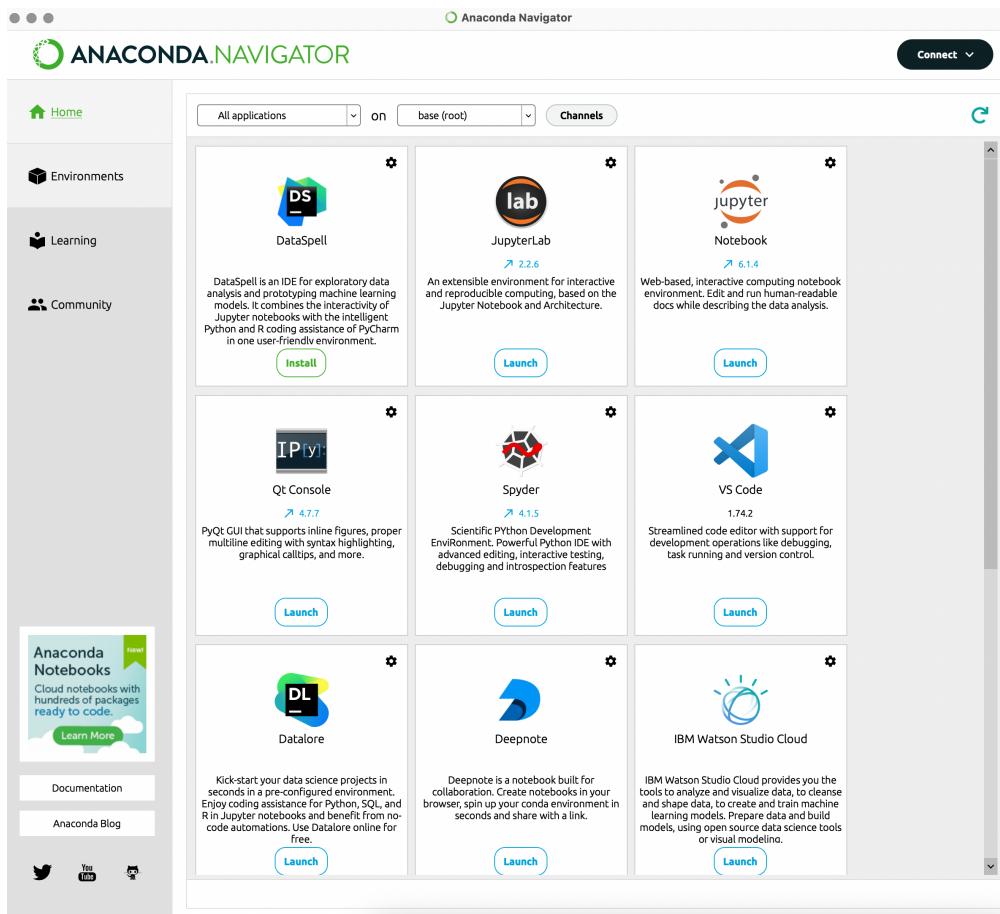

Figure 11: Anaconda Navigator

2.3 กิจกรรม My First Regression

จากตัวอย่างข้อมูลของกิจกรรมในหัวข้อ 1.2 ([1.2 กิจกรรม Rule-based algorithm](#)) ในหัวข้อนี้เราจะสร้างโมเดลทำนายตัวใหม่โดยจะใช้อัลกอริทึมการเรียนรู้ของเครื่องเป็นเครื่องมือในการพัฒนา จากกิจกรรม 1.2 เราทราบแล้วว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในชุดข้อมูลเป็นความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง ดังนั้นกิจกรรมนี้เราจะใช้อัลกอริทึม linear regression ในการพัฒนาโมเดลทำนาย

อัลกอริทึม linear regression เป็นอัลกอริทึมทางสถิติที่ใช้สำหรับทำนายแนวโน้มค่าสังเกตของตัวแปรตามที่ไม่ทราบค่าโดยอิงกับค่าสังเกตของตัวแปรอิสระที่ทราบค่า การเรียนรู้ของ linear regression จะพยายามสร้างสมการเส้นตรงที่ดีที่สุด (best linear equation) ที่สามารถใช้เป็นตัวแทนความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระที่พบรูปในชุดข้อมูล ในเชิงเทคนิคการทำสมการเส้นตรงด้วยอัลกอริทึมนี้เป็นการเพื่อนค่าหาของพารามิเตอร์ภายในสมการเส้นตรง ได้แก่ พารามิเตอร์จุดตัดแกน y และพารามิเตอร์ความชัน ที่ทำให้สมการเส้นตรงมีความคลาดเคลื่อนในการทำนายต่ำที่สุด โดยที่ความคลาดเคลื่อนในการทำนายดังกล่าวคำนวณจากค่าผลรวมของความคลาดเคลื่อนกำลังสอง (sum squared error: SSE) สามารถคำนวณได้ดังนี้

$$SSE = \sum_{i=1}^n (y_i - \hat{y}_i)^2$$

เมื่อ $\hat{y}_i$ เป็นผลรวมเชิงเส้น (linear combination) ของตัวแปรอิสระที่ใช้ทำนายตัวแปรตาม

Fitting Linear Regression using lm()

จากข้อมูลในกิจกรรม 1 สามารถใช้อัลกอริทึม linear regression เพื่อหาโมเดลทำนายที่เหมาะสมด้วยโปรแกรม R ได้ดังนี้

```
# import data
x<-c(0,1,2,3,4,5)
y<-c(1,2,2,3,4,4)
dat<-data.frame behav = x, score = y)
# estimate linear regression model
fit_linear<-lm(y~x, data=dat)
summary(fit_linear)

##
## Call:
## lm(formula = y ~ x, data = dat)
##
## Residuals:
##      1       2       3       4       5       6 
## -0.09524  0.27619 -0.35238  0.01905  0.39048 -0.23810 
##
## Coefficients:
```

```

##             Estimate Std. Error t value Pr(>|t|)
## (Intercept) 1.09524   0.23425   4.675  0.00948 **
## x           0.62857   0.07737   8.124  0.00125 **
## ---
## Signif. codes:  0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1
##
## Residual standard error: 0.3237 on 4 degrees of freedom
## Multiple R-squared:  0.9429, Adjusted R-squared:  0.9286
## F-statistic: 66 on 1 and 4 DF,  p-value: 0.001249

```

Evaluation Metrics

วัดคุณประสิทธิภาพของการพัฒนาโมเดลทำนายข้างต้นคือเพื่อทำนายคะแนนสอบด้วยพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน การจะนำโมเดลดังกล่าวไปใช้จึงจำเป็นจะต้องตรวจสอบประสิทธิภาพการทำนายของโมเดลดังกล่าวก่อน

เนื่องจากโมเดลนี้เป็น supervised learning model ประเภท regression การตรวจสอบประสิทธิภาพการทำนายจึงควรเป็นการเปรียบเทียบความสอดคล้องกันระหว่างค่าทำนายกับค่าจริงของ score ในเชิงเทคนิคไม่เกณฑ์พิจารณาที่เรียกว่า evaluation metric สำหรับ regression model อยู่หลายตัว โดยในบทเรียนนี้จะกล่าวถึง 2 ตัวได้แก่ RMSE และ R squared รายละเอียดมีดังนี้

Root Mean Squared Error (RMSE) ในทางทฤษฎีค่า RMSE มีความหมายเป็นค่าคาดคะเนในการทำนายโดยเฉลี่ยของโมเดล สามารถคำนวณได้จากสูตร

$$RMSE = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (y_i - \hat{y}_i)^2}{n}}$$

Coefficient of Determination (R squared) ส่วน R squared มีความหมายเป็นสัดส่วนของความผันแปรที่ร่วมกันระหว่างค่าจริงของตัวแปรตามกับค่าทำนายของตัวแปรตามที่ได้จากการทำนาย การคำนวณค่า R squared สามารถทำได้ง่าย ๆ ด้วยการทำค่ากำลังสองของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างค่าจริงกับค่าทำนายของตัวแปรตามดังกล่าว

$$R^2 = Corr(y, \hat{y})^2$$

จะเห็นว่า evaluation metric ทั้งสองล้วนเป็นการเปรียบเทียบความแตกต่างหรือความสอดคล้องระหว่างค่าจริงของตัวแปรตามกับค่าทำนายที่ได้จากการทำนาย การคำนวณค่าของ metric ดังกล่าวสามารถเขียนคำสั่งใน R ได้ดังนี้

```

# calculate prediction values
pred<-predict(fit_linear, newdata = dat)
pred # predicted value

```

```

##      1      2      3      4      5      6
## 1.095238 1.723810 2.352381 2.980952 3.609524 4.238095

# calculate rmse value
sqrt(mean((y-pred)^2)) #rmse

## [1] 0.264275

# calculate r squared value
cor(pred, y)^2 #rsq

## [1] 0.9428571

```

R squared plot R squared plot เป็นแผนภาพการกระจายที่ plot ระหว่างค่าท่านาย (แกน Y) กับค่าจริง (แกน X) และเปรียบเทียบแนวโน้มของคู่อันดับกับกล่าวกับเส้นตรงอ้างอิง $y = x$

```

# create R squared plot
plot(y, pred, pch=16, xlab = "actual score", ylab="predicted score")
abline(a=0, b=1, lty=3, col="steelblue")

```

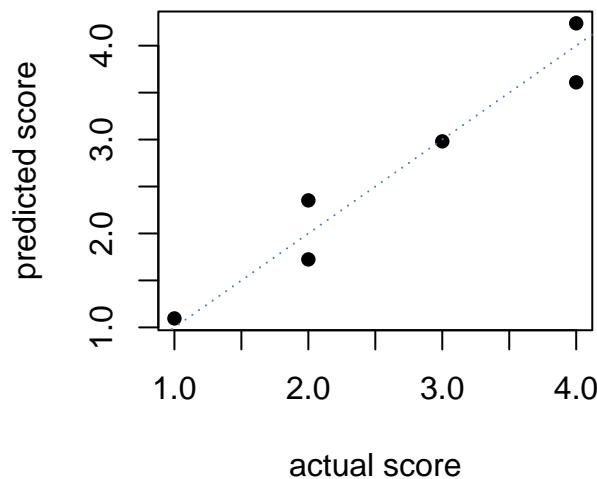

Figure 12: R Square plot

ผลการพัฒนา linear regression ข้างต้นได้ข้อสรุปว่าโมเดลท่านายที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพสูงมากในการท่านายคะแนนของนักเรียน (ผู้อ่านเห็นด้วยกับข้อความนี้หรือไม่? เพราะเหตุใด?)

2.4 กิจกรรม My First Classification

กิจกรรมนี้จะแสดงตัวอย่างการสร้างโมเดลจำแนก (classification model) ஆட்சமூலத்தீடுபேர்ந்தான்போய்கிடைக்கிறது மூலம் mmreg.sav இல்லை என்பதை விடுவது ஆட்சமூலத்தீடுபேர்ந்தான்போய்கிடைக்கிறது மூலம் mmreg.sav இல்லை என்பதை விடுவது

กิจกรรมนี้จะสร้างโมเดลจำแนกผลการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ (สอบผ่าน vs สอบตก) โดยใช้ตัวแปรอิสระได้แก่ เพศ (female) และแรงจูงใจในการเรียน (motivation) ทั้งนี้ก่อนการดำเนินการขอให้ผู้อ่านแปลงค่าของตัวแปร math ให้เป็นแบบ binary response ก่อน โดยใช้คำสั่งดังนี้

```
# importing mmreg.sav into dat
library(haven)
dat <- read_spss("mmreg.sav")
# manipulating response variable "math"
dat <- dat%>%mutate(
  math_binary = factor(ifelse(math>50,1,0),
                        labels=c("fail","pass"))
)
table(dat$math_binary)

##  
## fail pass  
## 266 334
```

Fitting Logistic Regression Model using glm()

สำหรับอัลกอริทึมการเรียนรู้ที่จะใช้ในกิจกรรมนี้จะเลือกใช้ logistic regression ซึ่งเป็นอัลกอริทึมพื้นฐานที่เรียนในรายวิชาสถิติพื้นฐานแล้ว การ fit logistic regression บน R สามารถทำได้หลายวิธีการ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานที่คล้ายกับการ fit linear regression โดยจะใช้ฟังก์ชัน glm() แทน lm() คำสั่งต่อไปนี้แสดงการ fit binary logistic regression ด้วยโปรแกรม R จากஆட்சமூலத்தீடு

```
fit_logistic <- glm(math_binary ~ female + motivation,
                      data = dat,
                      family = "binomial")
summary(fit_logistic)

##  
## Call:  
## glm(formula = math_binary ~ female + motivation, family = "binomial",  
##       data = dat)  
##  
## Deviance Residuals:
```

```

##      Min       1Q    Median       3Q      Max
## -1.4960 -1.2290   0.8893   1.0177   1.4228
##
## Coefficients:
##             Estimate Std. Error z value Pr(>|z|)
## (Intercept) -0.2931    0.1951  -1.502   0.133
## female      -0.2674    0.1691  -1.582   0.114
## motivation  1.0166    0.2468   4.119  3.8e-05 ***
## ---
## Signif. codes:  0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1
##
## (Dispersion parameter for binomial family taken to be 1)
##
## Null deviance: 824.05 on 599 degrees of freedom
## Residual deviance: 805.30 on 597 degrees of freedom
## AIC: 811.3
##
## Number of Fisher Scoring iterations: 4

```

สมการลดด้อยแบบ logistic ในข้างต้นสามารถเขียนได้ดังนี้

$$P(\text{math} = 1 | \text{female}, \text{motivation}) = \frac{\exp(-0.2931 + -0.2674\text{female} + 1.0166\text{motivation})}{1 + \exp(-0.2931 + -0.2674\text{female} + 1.0166\text{motivation})}$$

แสดงว่าค่าที่คำนวณของสมการข้างต้นเป็นค่าความน่าจะเป็นที่จะสอบผ่านเมื่อกำหนดค่าของตัวแปรอิสระ การจะใช้มีเดลดังกล่าวเพื่อจำแนกว่านักเรียนแต่ละคนมีแนวโน้มจะสอบผ่านหรือตกจะต้องแปลงค่าความน่าจะเป็นดังกล่าวให้เป็นประเภทหรือค่าสังเกตของตัวแปรตามแบบจัดประเภท การแปลงค่าความน่าจะเป็นนี้สามารถทำได้โดยกำหนดคะแนนจุดตัดของค่าความน่าจะเป็นสำหรับแบ่งประเภทของหน่วยข้อมูลระหว่างสอบผ่านและสอบตก (ใช้เทคนิคเรียกว่าค่า threshold)

สมมุติว่ากำหนดค่า threshold = 0.5 สามารถคำนวณค่าที่คำนวณผลการสอบรายวิชาคณิตศาสตร์ได้ดังนี้

```

# calculate predicted probabilities
pred_prob <- predict(fit_logistic,
                      type="response",
                      newdata = dat)

summary(pred_prob)

##      Min. 1st Qu. Median      Mean 3rd Qu.      Max.
##  0.3634  0.5106  0.5958  0.5567  0.6121  0.6734

```

```

# calculate predicted response values
pred_val <- factor(ifelse(pred_prob>0.5,"pass","fail"))

# assign predicted response values into dat dataframe
dat$pred_prob <- pred_prob
dat$pred_val <- pred_val
table(dat$pred_val)

##

## fail pass
## 120 480

```

Evaluation Metrics

Evaluation metric สำหรับ classification model มีหลายตัว ในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงบางตัวก่อน

Confusion Matrix confusion matrix ที่เป็นเมตริกซ์เปรียบเทียบระหว่างค่าทำนายกับค่าจริงดังด้านล่าง

		Actual	
		Yes	No
Prediction	Yes	True positive	False positive
	No	False negative	True negative

Figure 13: confusion matrix

การคำนวณ confusion matrix ใน R สามารถดำเนินการได้หลายวิธีการ วิธีการหนึ่งคือการใช้ฟังก์ชัน `table()` เพื่อแจกแจงความถี่ระหว่างค่าทำนายกับค่าจริง ดังนี้

```

table(dat$pred_val, dat$math_binary)

##

##      fail pass
##  fail    65   55
##  pass   201  279

```

จาก confusion matrix ที่คำนวณได้ข้างต้นสามารถแปลผลได้อย่างไร

Accuracy (Hit Rate) บาง package อาจเรียกว่า balance accuracy ดัชนีตัวนี้เป็นค่าปัจจุบันที่ความแม่นยำในการทำนายโดยตรงของโมเดลโดยมีค่าเท่ากับสัดส่วนของเดสที่ทำนายถูกทั้งหมดเทียบกับเดสทั้งหมดที่ทำนาย ดังนี้

$$Accuracy = \frac{TP + TN}{Total}$$

Sensitivity and Specificity sensitivity เป็นประสิทธิภาพของโมเดลในด้านความไวหรืออำนาจในการตรวจจับเดสที่ $y = 1$ ส่วน specificity เป็นประสิทธิภาพของโมเดลในการทำนายเดสที่ $y = 0$ ดัชนีทั้งสองตัวสามารถคำนวณได้ดังนี้

$$Sensitivity = \frac{TP}{TP + FN}$$

$$Specificity = \frac{TN}{FP + TN}$$

Prevalence เป็นค่าความชุกของเดสที่ $y = 1$ ในกรณีที่ค่า prevalence มีค่าต่ำ ปัจจุบันไม่สามารถทำนายจากเกิดปัญหา Imbalance class กล่าวคือโมเดลมีชุดข้อมูลฝึกหัดสำหรับเดส $y = 1$ ที่อาจน้อยเกินไป

$$Prevalence = \frac{TP + TN}{Total}$$

Precision เป็นความน่าเชื่อถือของผลการทำนายเดส $y=1$ สามารถคำนวณได้จาก

$$Precision = \frac{TP}{TP + FP}$$

การคำนวณดัชนีข้างต้นด้วยมือค่อนข้างวุ่นวายใน R มี package หลายตัวที่ช่วยคำนวณดัชนีข้างต้นได้ ในที่นี้จะให้พังก์ชัน confusionMatrix() จาก package caret ดังนี้

```
# install.package("caret")
library(caret)
confusionMatrix(data = dat$pred_val,
                 reference = dat$math_binary,
                 positive = "pass")

## Confusion Matrix and Statistics
##
##          Reference
## Prediction fail pass
##      fail     65    55
##      pass    201   279
```

```

## 
##          Accuracy : 0.5733
##          95% CI : (0.5326, 0.6133)
##      No Information Rate : 0.5567
##      P-Value [Acc > NIR] : 0.2177
##
##          Kappa : 0.0844
##
##  Mcnemar's Test P-Value : <2e-16
##
##          Sensitivity : 0.8353
##          Specificity : 0.2444
##          Pos Pred Value : 0.5812
##          Neg Pred Value : 0.5417
##          Prevalence : 0.5567
##          Detection Rate : 0.4650
##          Detection Prevalence : 0.8000
##          Balanced Accuracy : 0.5398
##
##          'Positive' Class : pass
##

```

คำถามท้ายบท

- ผลการพัฒนา binary logistic regression ในข้างต้นผู้อ่านคิดว่าโมเดลที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพในการทำนายเป็นอย่างไร?
- จากระบวนการที่ใช้พัฒนาทั้ง linear regression model และ logistic regression model ผู้อ่านคิดว่าเป็นกระบวนการที่เหมาะสมสมสำหรับการพัฒนาโมเดลทำนายแล้วหรือไม่ หรือมีข้อสังเกตอะไร

บทที่ 3 กระบวนการพัฒนา Machine Learning Models

กระบวนการพัฒนา machine learning models อาจจำแนกได้เป็นสองส่วน ส่วนแรกคือส่วนของการพัฒนาโมเดล และส่วนที่สองคือส่วนของการนำโมเดลไปใช้งาน

ส่วนการพัฒนาโมเดลมีกระบวนการพัฒนาแสดงไว้ในรูป 14 จากรูปจะเห็นว่าเริ่มตั้งแต่การเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดการข้อมูล จากนั้นจะมีการแบ่งชุดข้อมูลออกเป็นส่วน training dataset และ test dataset ข้อมูลส่วนที่เป็น training dataset จะถูกนำมาพัฒนาการเรียนรู้/ความสามารถในการทำนายของโมเดล ผ่านอัลกอริทึมต่าง ๆ จากนั้นจะเลือกอัลกอริทึมที่มีประสิทธิภาพสูงที่สุด (ประเมินจาก test dataset) ไปใช้งาน ทั้งนี้การจะนำโมเดลทำนายไปใช้งานได้นั้นจะต้องมีบันทึกโมเดลที่พัฒนาขึ้นเพื่อนำไปเรียกใช้ต่อไป

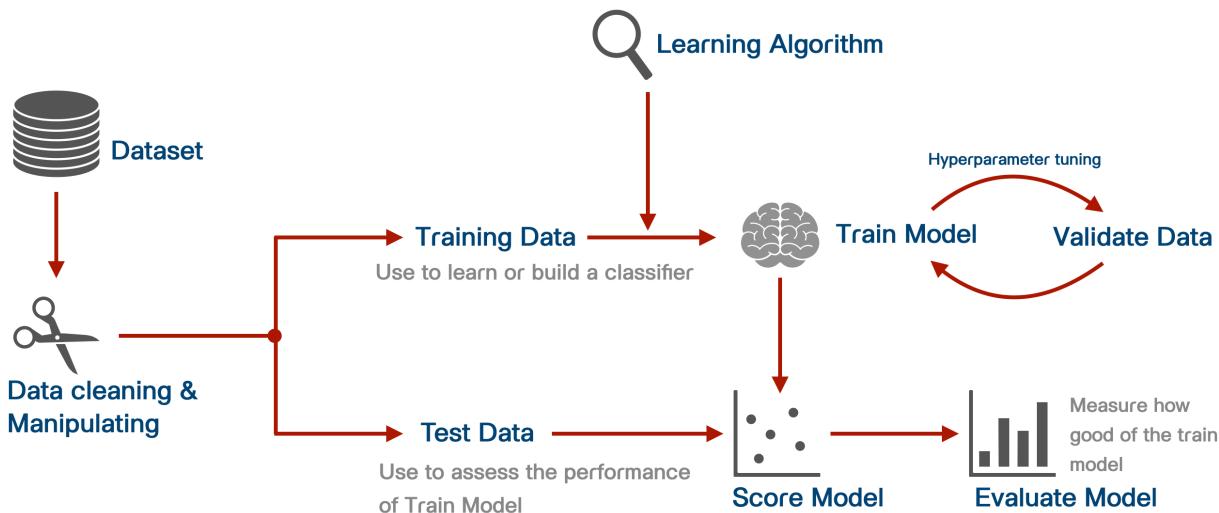

Figure 14: Modeling Process

ส่วนของการนำโมเดลไปใช้งาน ต้องทำความเข้าใจว่า ML model ที่พัฒนาขึ้นนั้นเป็นเหมือนสมองซึ่งต้องเข้าไปอยู่ในโปรแกรมหรือ application สักตัวหนึ่ง โดยโปรแกรมดังกล่าวจะมีหน้าที่หลัก ๆ เช่นมี interface สำหรับรับข้อมูลจากผู้ใช้ เพื่อนำไปประมวลผลด้วยโมเดลการทำนายที่เราสร้างขึ้น และรายงานผลการทำนาย/จำแนก ที่ได้จากโมเดลให้แก่ผู้ใช้ ทั้งนี้โปรแกรมดังกล่าวอาจจะมีล้วนอื่น ๆ ที่ยอมให้ผู้ใช้เลือกหรือปรับแต่งการทำงานของโปรแกรมได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์การใช้งาน ตัวอย่างด้านล่างแสดงโปรแกรมทำนายผลการเรียนของนิสิต KruRooTeller

เนื้อหาส่วนที่เหลือของบทเรียนนี้จะกล่าวถึงกระบวนการในส่วนของการพัฒนา supervised learning models โดยจะกล่าวถึงโมเดลที่จำเป็นก่อน จากนั้นจึงกล่าวถึงกระบวนการพัฒนาโมเดลดังกล่าว รายละเอียดมีดังนี้

3.1 Bias and Variance in ML models

พิจารณากราฟ 16 แสดงการ fit โมเดลท่านาย 3 แบบกับชุดข้อมูลฝึกหัดชุดหนึ่ง จะเห็นว่าแต่ละโมเดลมีความสามารถในการเรียนรู้ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในชุดข้อมูลแตกต่างกัน ความแตกต่างระหว่างค่าจริงของตัวแปรตามในชุดข้อมูลฝึกหัดกับค่าท่านายที่ได้จากโมเดล เรียกว่า **ความลำเอียง (bias)** จากกราฟ 16 ผู้อ่านคิดว่าโมเดลใดที่มีประสิทธิภาพในการท่านายสูงที่สุด เพราะเหตุใด ?

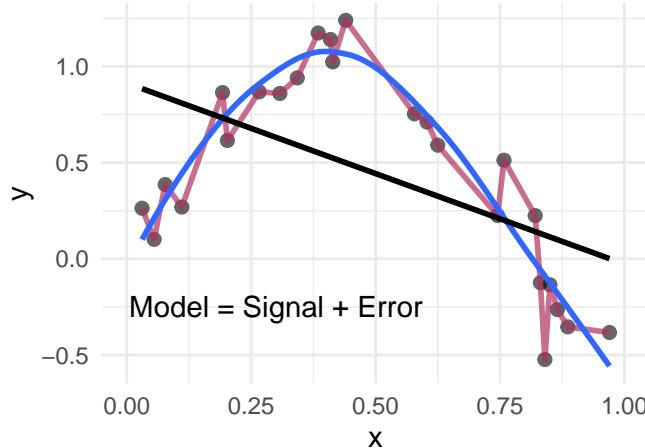

Figure 16: regression model on training dataset

พิจารณากราฟ 17 ผู้วิเคราะห์ได้นำโมเดลท่านายทั้ง 3 แบบ ที่พัฒนาจากชุดข้อมูลฝึกหัดมาใช้ท่านายข้อมูลใหม่ที่ไม่ได้ในชุดข้อมูลใหม่ (หรือชุดข้อมูลที่ไม่ได้ใช้ในขั้นการพัฒนาโมเดล) กับค่าท่านายของโมเดล เรียกว่า **ความแปรปรวน (variance)** ความแปรปรวนของโมเดลทั้ง 3 เป็นอย่างไร?

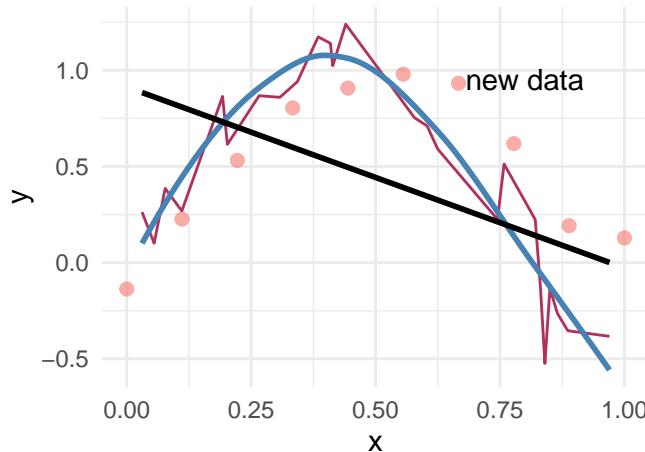

Figure 17: regression model on new dataset

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นว่า ถึงแม้จะสามารถพัฒนาโมเดลท่านายให้สามารถเรียนรู้ความสัมพันธ์ภายในชุดข้อมูลฝึกหัดได้เป็นอย่างดี (มีความลำเอียงต่ำที่สุดแล้ว) แต่ก็ไม่ใช่เงื่อนไขเพียงพอที่จะสรุปได้ว่าโมเดลท่านายดังกล่าวจะมีประสิทธิภาพในการท่านายได้ดีในกรณีทั่วไป การตรวจสอบอีกชั้นหนึ่งคือตรวจสอบความแปรปรวนของโมเดลท่านาย โดยนำโมเดลดังกล่าว

ไปทำนายชุดข้อมูลที่ไม่เคยได้เรียนรู้มาก่อน โมเดลที่มีทั้งความลำเอียงและความแปรปรวนต่ำจึงเป็นโมเดลที่มีประสิทธิภาพที่จะนำไปใช้ในการนี้ทั่วไป

ในเชิงอุดมคติ ผู้วิเคราะห์ต้องการให้ทั้งความลำเอียง และความแปรปรวนมีค่าต่ำที่สุดเท่าที่จะสามารถตัดได้ แต่ในความเป็นจริงความคลาดเคลื่อนทั้งสองไม่ควบคุมให้ต่ำที่สุดพร้อมกันได้ (เพราะอะไร?) รูป 18 ด้านล่างแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความลำเอียง และความแปรปรวน ซึ่งจะเห็นว่ามีการแปรผันซึ่งกันและกัน โมเดลที่มีความลำเอียงสูงมีแนวโน้มที่จะมีความแปรปรวนต่ำ และในทางกลับกันโมเดลที่มีความลำเอียงต่ำจะมีแนวโน้มที่มีความแปรปรวนสูง ดังนั้นวัตถุประสงค์ของการพัฒนาโมเดลจึงเป็นการหาจุดที่ดีที่สุดที่ทำให้ความคลาดเคลื่อนทั้งสองอยู่ในจุดที่ต่ำที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

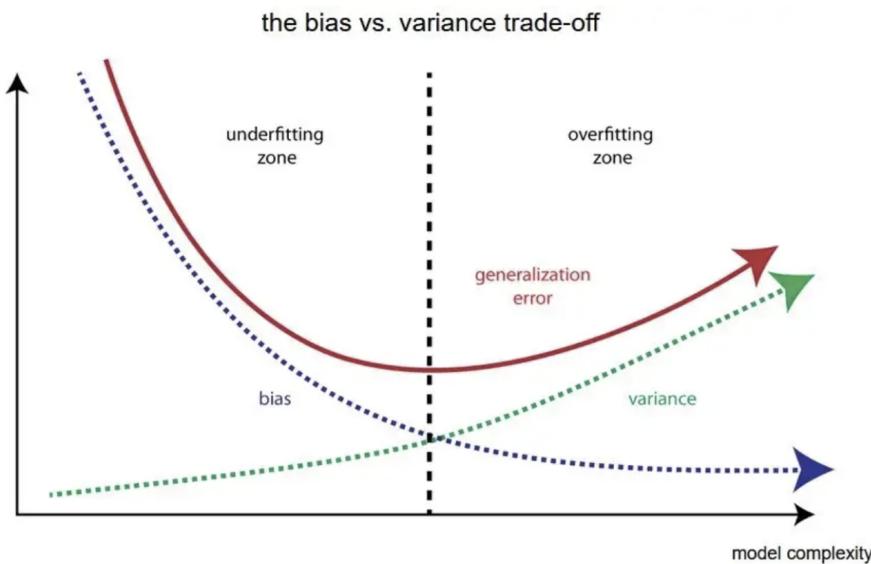

Figure 18: bias and variance trace-off

3.2 Underfitting, Overfitting และ Good fit models

หากจำแนกโมเดลทำนายที่ถูกพัฒนาขึ้นตามประสิทธิภาพการทำนายของโมเดล อาจจำแนกได้เป็น 3 ประเภท ดังในรูป 19 ได้แก่

- underfitting models คือโมเดลที่มีความลำเอียงสูง
- overfitting models คือโมเดลที่มีความแปรปรวนสูง
- good fit models คือโมเดลที่สามารถสมดุลความลำเอียงและความแปรปรวนให้มีค่าต่ำที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

3.3 Training, validation, and Test Dataset

จาก concept ข้างต้นจะเห็นว่าในกระบวนการพัฒนาโมเดลผู้วิเคราะห์จะให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพในการทำนายของโมเดลเฉพาะด้านความลำเอียงไม่ได้ ยังต้องคำนึงถึงด้านความแปรปรวนด้วย การพัฒนาโมเดลการเรียนรู้ของเครื่องจึงจะมีแค่ชุดข้อมูลฝึกหัดไม่ได้ ยังต้องมีชุดข้อมูลอีกชุดหนึ่งเพื่อเอาไว้ตรวจสอบความแปรปรวนของโมเดลด้วย ในเชิงเทคนิคเรียกชุดข้อมูลนี้ว่า ชุดข้อมูลทดสอบ (test dataset)

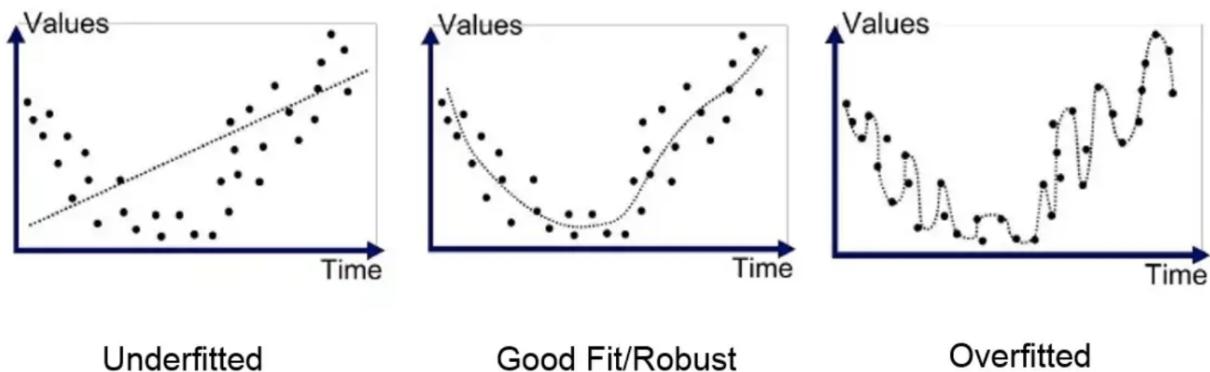

Figure 19: underfitting, good fit, and overfitting model

ภายในอัลกอริทึม supervised learning จะมีส่วนประกอบหลัก ๆ ได้แก่ อัลกอริทึม พารามิเตอร์ และ ไฮเปอร์พารามิเตอร์

- **อัลกอริทึม** เป็นส่วนของการเรียนรู้ของสำหรับแต่ละการเรียนรู้ของเครื่องที่ใช้ในการเรียนรู้หรือสกัดสารสนเทศจากข้อมูลในชุดข้อมูลฝึกหัด
- **พารามิเตอร์ (parameters)** ส่วนที่ทำให้การเรียนรู้ของเครื่อง fit กับข้อมูล กล่าวง่าย ๆ คือค่าของพารามิเตอร์ที่เปลี่ยนแปลงไป จะทำให้รูปแบบการเรียนรู้มีการเปลี่ยนไป ค่าพารามิเตอร์นี้สามารถประมาณได้จากข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ/คลนิตศาสตร์ ตัวอย่างของพารามิเตอร์ เช่น ใน linear regression model มีพารามิเตอร์คือ สัมประสิทธิ์จุดตัดแกน และสัมประสิทธิ์ความชัน เป็นต้น อย่างไรก็ตามบางอัลกอริทึมไม่ได้มีพารามิเตอร์ของโมเดล เช่น K-NN เป็นต้น
- **ไฮเปอร์พารามิเตอร์ (Hyperparameters)** เป็นพารามิเตอร์ประเภทหนึ่งในอัลกอริทึมการเรียนรู้ของเครื่อง พารามิเตอร์ประเภทนี้ไม่สามารถประมาณค่าจากข้อมูลโดยตรงด้วยวิธีการทางสถิติ แต่จะใช้การกำหนด/ปรับแต่งค่าโดยตัวผู้ใช้เครื่อง ในการเขิงเทคนิคเรียกวิธีการปรับแต่งค่าดังกล่าวว่า **hyperparameter tuning** การปรับแต่งค่าของ hyperparameter ดังกล่าวจะให้วิธีการทดลองกำหนดค่า hyperparameter จำนวนหนึ่งให้กับอัลกอริทึม จากนั้นเลือกใช้ค่า hyperparameter ที่ทำให้ค่าประสิทธิภาพของโมเดลทำงานสูงที่สุด ทั้งนี้การพิจารณาประสิทธิภาพดังกล่าวจะพิจารณาบนชุดข้อมูลอีกชุดหนึ่งที่เรียกว่า **validation dataset**

จากที่กล่าวข้างต้นจะเห็นว่าในกระบวนการพัฒนาโมเดลการเรียนรู้ของเครื่อง ต้องการชุดข้อมูลทั้งหมดจำนวน 3 ชุด ได้แก่ training, validation และ test dataset โดยที่ training และ validation dataset เป็นชุดข้อมูลที่ใช้ในระยะพัฒนาการเรียนรู้ของโมเดลให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ส่วน test dataset เป็นชุดข้อมูลที่ใช้ตรวจสอบประสิทธิภาพด้านความเป็นนัยทั่วไป แต่จะไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับระยะการพัฒนาการเรียนรู้ของโมเดล

3.4 Data Partitioning

ในทางปฏิบัติผู้วิเคราะห์มักมีข้อมูลต้นฉบับเพียงชุดเดียวเท่านั้นแต่ละใช้การแบ่งส่วนข้อมูลโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง (random sampling) เพื่อสร้าง training, validation และ test dataset รูปด้านล่างแสดงลักษณะการแบ่งส่วนข้อมูล

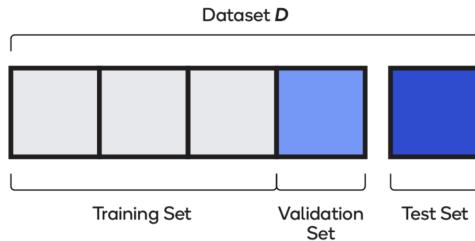

Figure 20: training, validation และ testing dataset

โดยปกติการแบ่งส่วนข้อมูลดังกล่าวไม่ได้มีกฎเกณฑ์ตายตัวว่าควรแบ่งส่วนใดอย่างละเอียดเท่าไหร่ โดยปกติผู้วิเคราะห์มักกำหนดสัดส่วนระหว่าง training + validation dataset กับ test dataset เป็น 80 : 20, 75 : 25, 70 : 30, 60: 40 หรือ 50: 50 ขึ้นอยู่กับว่าชุดข้อมูลต้นฉบับที่มีนั้นมีขนาดใหญ่มากเพียงใด นอกจากนี้การแบ่งส่วนข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างอาจจำแนกเป็น 2 วิธีการ วิธีการแรกคือการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling: SRS) และวิธีการที่สองคือการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (stratified random sampling)

ชุดข้อมูล mpg

ชุดข้อมูลที่ใช้เป็นตัวอย่างในหัวข้อนี้จะใช้ dataset mpg ที่เป็นชุดข้อมูลตัวอย่างซึ่งถูกติดตั้งมาพร้อมกับการติดตั้งโปรแกรม R อยู่แล้ว ผู้วิเคราะห์สามารถเรียกดูข้อมูลภายในชุดข้อมูลดังกล่าวได้โดยใช้คำสั่งพื้นฐานดังนี้ ๆ เช่น head(), str(), glimpse() หรือ summary() เป็นต้น

```
library(dplyr)
head(mpg)
```

```
## # A tibble: 6 x 11
##   manufacturer model displ year cyl trans     drv   cty   hwy fl class
##   <chr>        <chr>  <dbl> <int> <int> <chr> <chr> <int> <int> <chr> <chr>
## 1 audi         a4      1.8  1999     4 auto(l5) f       18    29 p     compact
## 2 audi         a4      1.8  1999     4 manual(m5) f      21    29 p     compact
## 3 audi         a4      2.0  2008     4 manual(m6) f      20    31 p     compact
## 4 audi         a4      2.0  2008     4 auto(av)   f      21    30 p     compact
## 5 audi         a4      2.8  1999     6 auto(l5)   f      16    26 p     compact
## 6 audi         a4      2.8  1999     6 manual(m5) f      18    26 p     compact
```

การแบ่งข้อมูลด้วยการสุ่มอย่างง่าย

การแบ่งด้วย simple random sampling เป็นการแบ่งโดยสุ่มข้อมูลตามจำนวนที่กำหนดออกมาเป็นชุดๆข้อมูล training dataset หรือ test dataset โดยการสุ่มดังกล่าวมีข้อสมมุติว่าหน่วยข้อมูลทุกหน่วยในชุดข้อมูลต้นฉบับมีโอกาสที่จะถูกสุ่มขึ้นมาเท่ากันทั้งหมด การแบ่งข้อมูลด้วยวิธีการนี้ใน R สามารถทำได้หลายวิธี แต่ในบทความนี้จะใช้วิธีที่อยู่ภายใต้ framework ของ tidyverse การแบ่งข้อมูลด้วยวิธีการดังกล่าวมีสองขั้นตอน ขั้นแรก คือการสร้างกรอบของการแบ่งข้อมูลออกเป็น training และ test data สามารถทำได้ด้วยฟังก์ชัน `initial_split()` จาก package `rsample` ารถกิจกรรมที่สำคัญที่จะต้องระบุในฟังก์ชันได้แก่ `data` และ `prop` ขั้นที่สอง คือการแบ่งข้อมูลตามกรอบในขั้นตอนแรก โดยจะใช้ฟังก์ชัน `training()` เพื่อแบ่งชุด training dataset ออกมานำและใช้ฟังก์ชัน `testing()` เพื่อแบ่งชุดข้อมูล test dataset อกมา

```
# import rsample
library(rsample)

# generate sampling frame
mpg_split1 <- initial_split(data = mpg, prop = 0.75)

mpg_split1

## <Training/Testing/Total>
## <175/59/234>

# create training and test dataset
train_srs <- mpg_split1 %>% training()
test_srs <- mpg_split1 %>% testing()
```

การแบ่งข้อมูลด้วยการสุ่มแบบชั้นภูมิ

การแบ่งชุดข้อมูลด้วยการสุ่มแบบชั้นภูมิสามารถทำได้ด้วยฟังก์ชัน `initial_split()` เช่นเดียวกัน แต่จะต้องมีการระบุ `strata` เพื่อระบุตัวแปรตามหรือตัวแปรเกณฑ์ที่จะใช้แบ่งชั้นภูมิก่อนการสุ่มตัวอย่าง และ `breaks` ใช้กำหนดจำนวนอันตรภาคชั้นของตัวแปรตามหรือตัวแปรเกณฑ์ที่จะใช้แบ่งชั้นภูมิหากตัวแปรดังกล่าวเป็นตัวแปรเชิงปริมาณ ค่าเริ่มต้นของ `strata` นี้กำหนดให้ `breaks = 4` ตัวอย่างต่อไปนี้แสดงการแบ่งชุดข้อมูล `training` และ `test` ด้วยการสุ่มแบบชั้นภูมิ

```
mpg_split2 <- initial_split(data = mpg,
                                prop = 0.75,
                                strata = "hwy",
                                breaks = 5)

train_str <- mpg_split2 %>% training()
test_str <- mpg_split2 %>% testing()
```

อุปด้านล่างแสดงการเปรียบเทียบการแจกแจงของตัวแปรตามระหว่างชุดข้อมูลต้นฉบับ (full dataset), `training` และ `test` dataset ที่แบ่งด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย และแบบชั้นภูมิ

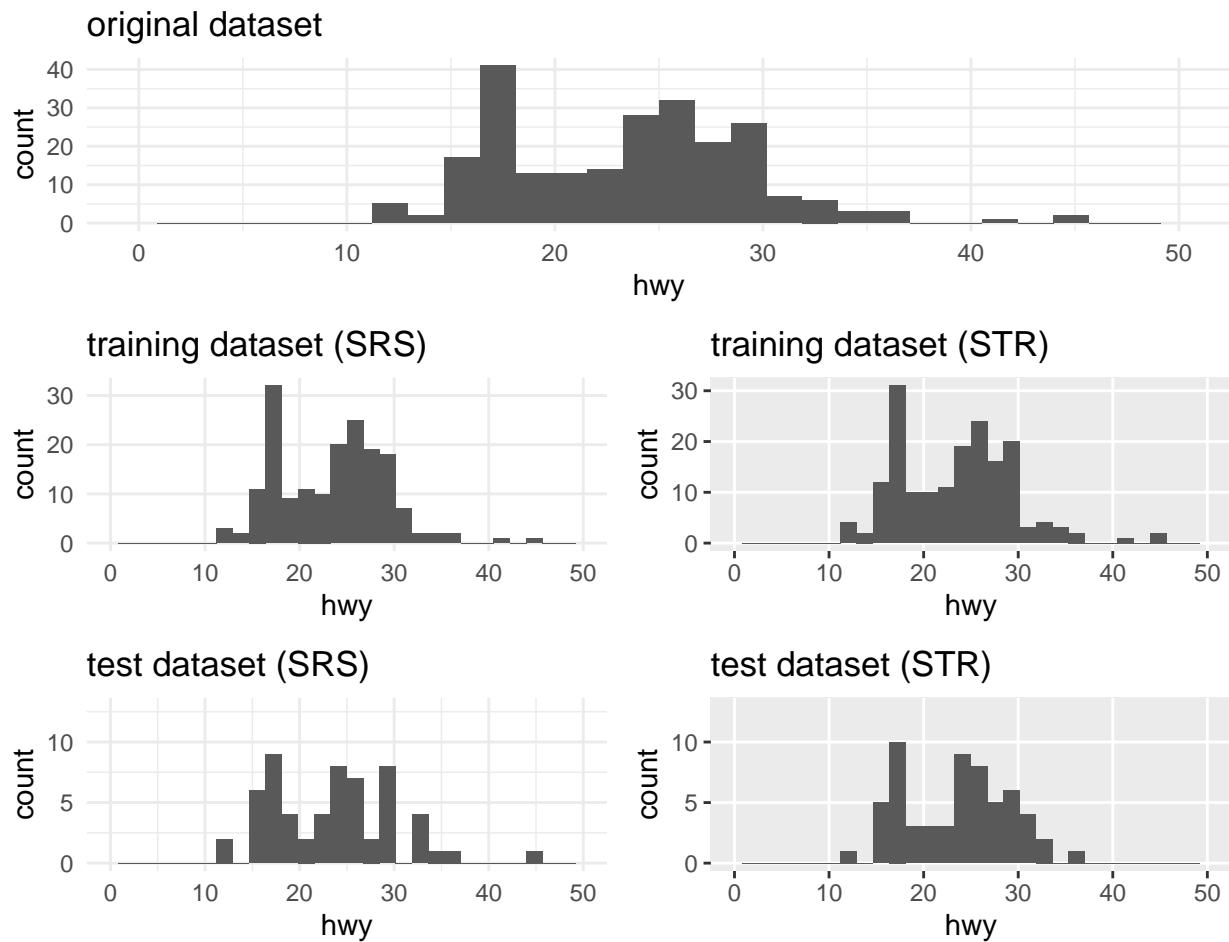

Figure 21: เปรียบเทียบระหว่าง SRS กับ STR

3.5 Tidymodels Framework

ปัจจุบันมีเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้ใช้เคราะห์สามารถพัฒนา machine model ได้หลายตัว บทเรียนนี้จะกล่าวถึงการใช้โปรแกรม R เพื่อพัฒนา ML model ดังกล่าว ทั้งนี้ต้องทำความเข้าใจก่อนว่า การทำงานบน R แม้จะเป็นปัญหาเดียวกัน ทุดข้อมูลเดียวกัน แต่ผู้ใช้เคราะห์ต่างคนกันก็มีทางที่จะดำเนินการด้วยวิธีการที่แตกต่างกันได้ (ใน Python หรือโปรแกรมอื่น ๆ ก็เช่นเดียวกัน) วิธีการหนึ่งใน R ที่สามารถ modeling ได้ง่ายและมีประสิทธิภาพคือการใช้ **tidymodels framework** ดังรูป 22

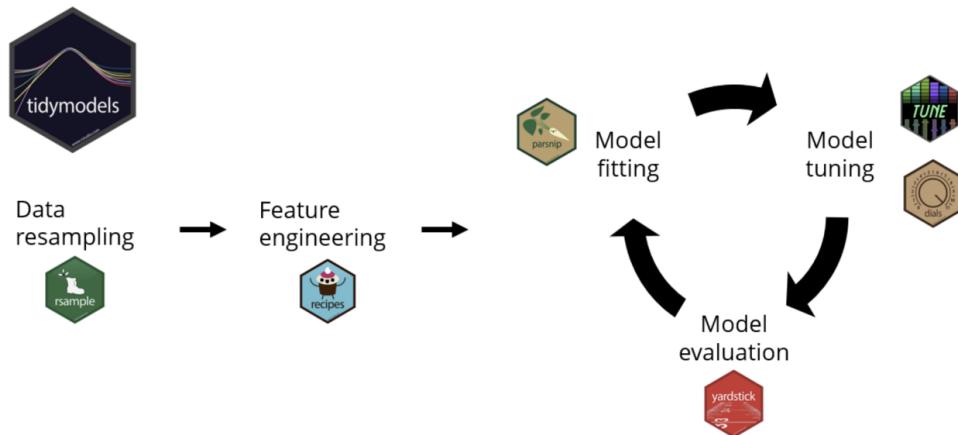

Figure 22: tidymodel framework

- **package-rsample** ใช้ในงาน resampling ข้อมูล เช่นการสร้าง training/validation/test dataset การสร้าง cross-validation dataset หรือการสร้าง bootstrap dataset ซึ่งได้กล่าวการใช้งานเบื้องต้นไปแล้ว
- **package-recipes** ใช้แปลง/แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในข้อมูลของตัวแปรที่ใช้ในการพัฒนาโมเดล ขั้นตอนนี้เรียกว่า feature engineering
- **package-parsnip** ใช้ fit machine learning กับข้อมูล
- **package-TUNE** และ **package-dials** มีฟังก์ชันที่อำนวยความสะดวกในการ fine tune hyperparameter ของโมเดลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำนายของโมเดลให้สูงที่สุด
- **package-yardstick** มีฟังก์ชันของ metric ที่ใช้ประเมินประสิทธิภาพของโมเดลทำนาย

tidymodels ถูกพัฒนาขึ้นโดยได้รับการออกแบบให้สามารถทำขั้นตอนการพัฒนาโมเดลได้ง่าย โดยใช้ไวยกรณ์ของภาษาในลักษณะเดียวกัน และถูกออกแบบโดยเน้นใช้กับ supervised learning เป็นหลัก ผู้ใช้งานไม่จำเป็นต้องติดตั้งทุก package ในขั้นต้นด้วยตนเอง แต่ติดตั้งเพียง package-tidymodels ก็สามารถใช้งานทุก package ภายใต้ framework ดังกล่าวได้แล้ว โดยการพิมพ์คำสั่งต่อไปนี้

```
install.packages("tidymodels") # ดาวน์โหลดและติดตั้ง tidymodels
library(tidymodels) # เรียกใช้ tidymodels
```

Fitting Linear Regression using parsnip

การ fit machine learning model กับข้อมูลด้วย R ในยุคเริ่มแรกค่อนข้างมีความยากลำบากพอสมควร เพราะ R ไม่ได้มี package ที่เป็น framework รวมสำหรับการ fit ML model ดังกล่าว การที่จะ fit ML model ในงานหนึ่ง ๆ ผู้ใช้เคราะห์อาจจะต้องยุ่งเกี่ยวกับ package จำนวนมาก เช่น

- package rpart สำหรับ fit decision tree
- package glmnet สำหรับ fit regularized regression model
- package knn สำหรับ fit K-NN model

โดย package ที่แตกต่างกันมักมีแนวคิดและไวยกรรมในการเขียนคำสั่งที่แตกต่างกัน ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการทำงานโดยเฉพาะการทำข้าวในอนาคต จากปัญหานี้ tidyverse จึงมีการพัฒนา package parsnip ขึ้นเพื่อเป็น interface สำหรับใช้ package ใน R ที่เกี่ยวข้องกับการ fit supervised learning ทั้งนี้ parsnip ได้ถูกออกแบบมาให้การลั่งงานทั้งหมดอยู่ภายใต้ไวยกรรมแบบเดียวกัน ปัจจุบันการ fit ML models ใน R จึงดำเนินการได้ง่ายขึ้นอย่างมาก

ขั้นตอนการ fit ML models ด้วย parsnip มี 2 ขั้นตอน ได้แก่ การระบุโมเดล และการประมวลผล รายละเอียดมีดังนี้

การระบุโมเดล (model specification) การระบุโมเดลใน parsnip มีลักษณะของ 3 ส่วนที่จำเป็นได้แก่

- **model type** หรืออัลกอริทึมการเรียนรู้ของเครื่องที่ผู้ใช้เคราะห์จะใช้ในการทำงาน
- **engine** หรือ package ของ R ที่จะใช้สำหรับประมวลผล model type ที่เลือก
- **mode** สำหรับกำหนดว่าปัญหาที่ทำงานด้วยอยู่นี่เป็น regression หรือ classification

รายละเอียดว่าผู้ใช้เคราะห์สามารถกำหนด model type, engine และ mode แบบใดได้บ้างและต้องกำหนดอย่างไร สามารถศึกษาได้จาก <https://www.tidymodels.org/find/parsnip/> รูป 23 ด้านล่างแสดงคันหาสำหรับอัลกอริทึม linear regression จากผลการค้นหาในรูปด้านล่างจะเห็นว่าการ fit linear regression ด้วย parsnip สามารถทำได้ด้วย model type คือ `linear_reg()` เมื่อพิจารณาในคอลัมน์ engine จะเห็นว่าการ fit linear regression มี engine จำนวนมากที่สามารถใช้เพื่อประมาณค่าพารามิเตอร์ของโมเดลได้ engine ดังกล่าวจะมี ๑ แล้วคือ package ต่าง ๆ ของ R ที่ใช้ประมวลผล mode type ที่เลือกไว้ได้ ผู้อ่านจะเห็นว่า model type แบบ `linear_reg` มี engine ที่สามารถใช้ประมวลผลได้จำนวนมาก ซึ่งมีความเหมือนและความแตกต่างกัน เนื้อหาส่วนนี้มีความละเอียดพอสมควรจึงจะกล่าวถึงในบท regression model ต่อไป

ในคุณมีข้างต้นยังมีเครื่องมือให้ค้นหาการกำหนดอัลกอริทึมที่ของฟังก์ชัน model type ในข้างต้น จากรูป 24 จะเห็นรายละเอียดในการกำหนดอัลกอริทึมที่ของฟังก์ชัน `linear_reg()` เมื่อกำหนด engine ในลักษณะต่าง ๆ

EXPLORE MODELS

Show 5 entries Search: linear regression

TITLE	MODEL TYPE	PACKAGE	MODE	ENGINE
All	All	All	All	All
Linear regression	linear_reg	parsnip	regression	brulee, gee, glm, glmer, glmnet, gls, h2o, keras, lm, lme, lmer, spark, stan, stan_glm

Figure 23: parsnip manual

Show 5 entries Search: linear_reg

MODEL TYPE	ENGINE	PARSNIP	ORIGINAL
All	All	All	All
linear_reg	glmnet	penalty	lambda
linear_reg	glmnet	mixture	alpha
linear_reg	spark	penalty	reg_param
linear_reg	spark	mixture	elastic_net_param
linear_reg	keras	penalty	penalty

Figure 24: ໃນພັງກ່ຽວຂ້ອງ model type

ความหมายของการกำหนดอาร์กิวเม้นท์แต่ละค่าสามารถศึกษาได้จากคู่มือของฟังก์ชัน `linear_reg()` ซึ่งสามารถกด hyperlink จากคู่มือได้เลย (คู่มือ `linear_reg()`)

เอกสารเพิ่มเติมเกี่ยวกับ package parsnip

- <https://cran.r-project.org/web/packages/parsnip/parsnip.pdf>
- <https://cran.r-project.org/web/packages/parsnip/vignettes/parsnip.html>

สมมุติว่าผู้ใช้เครื่องที่ต้องการพัฒนาโมเดลการเรียนรู้ของเครื่องด้วยอัลกอริทึม linear regression โดยมีตัวแปรตามคือ `hwy` และตัวแปรอิสระเพียง 1 ตัวได้แก่ `cty` ตัวอย่างคำสั่งต่อไปนี้แสดงการกำหนดโมเดลการเรียนรู้ด้วย parsnip ดังกล่าว

```
lm_model <- linear_reg() %>%          # model type
  set_engine("lm") %>%    # model engine
  set_mode("regression") # model mode
```

การประมวลผล เมื่อกำหนดโมเดลการเรียนรู้แล้วขั้นตอนถัดไปคือการนำ model specification ดังกล่าว ไปดำเนินการประมวลผล โดยส่งผ่านไปยังฟังก์ชัน `fit()` ซึ่งมีอาร์กิวเม้นท์สำคัญ 2 ตัวได้แก่ model formula และ training dataset ที่จะใช้สำหรับฝึกหัดโมเดล

การเขียน model formula จะเขียนอยู่ในรูปของ $y \sim x_1 + x_2 + x_3 + \dots$ โดยที่ y คือตัวแปรตาม ส่วน $x_1, x_2, x_3, \dots$ คือตัวแปรอิสระภายในชุดข้อมูลฝึกหัด และสัญลักษณ์ $\sim$ หมายความว่า “regress on” ในกรณีที่ต้องการใช้ตัวแปรที่เหลือในชุดข้อมูลทั้งหมดเป็นตัวแปรที่สามารถเขียน model formula ล้าน ๆ ได้ดังนี้ ‘ $y \sim .$ ’ ตัวอย่างต่อไปนี้แสดงการส่งผ่าน model specification `lm_model` ไปยังต้นไปประมวลผล

```
fit_lm <- lm_model %>%
  fit(hwy ~ cty,    # model formula
       data = train_str) # training dataset

fit_lm

## parsnip model object
##
##
## Call:
## stats::lm(formula = hwy ~ cty, data = data)
##
## Coefficients:
## (Intercept)      cty
##             1.139     1.326
```

การเรียกดูค่าประมาณพารามิเตอร์ของ ML model อย่างไรก็ตาม tidymodels มีฟังก์ชัน tidy() ซึ่งช่วยสร้างตารางสรุปผลลัพธ์จากการประมาณค่าพารามิเตอร์หรือการเรียนรู้ของโมเดลที่ใช้หอโยนรูปแบบเดียวกัน ดังนี้

```
tidy(fit_lm)

## # A tibble: 2 x 5
##   term      estimate std.error statistic p.value
##   <chr>     <dbl>     <dbl>     <dbl>    <dbl>
## 1 (Intercept) 1.14     0.537     2.12 3.51e- 2
## 2 cty         1.33     0.0309    42.9  7.32e-94
```

ภายใต้ framework ของ tidyverse จะใช้ฟังก์ชันใน package parsnip เพื่อ fitting model ทำนายดังกล่าว package ดังกล่าว จุดเด่นของ parsnip คือถูกออกแบบมาเพื่อเป็น interface สำหรับ fit supervised learning model ที่มีรูปแบบการใช้คำสั่งเป็นໄวยกรณ์แบบเดียว

Prediction ผู้ใช้เคราะห์สามารถนำโมเดลที่ผ่านการ train เรียบร้อยแล้วไปใช้หาค่าทำนาย โดยส่งผ่านโมเดลที่ train แล้ว (ในที่นี่คือ fit_lm) ไปยังฟังก์ชัน predict() ที่มีอาร์กิวเม้นท์สำคัญคือ new_data ตัวอย่างด้านล่างแสดงนำ fit_lm ไปทำนายตัวแปร hwy ในชุดข้อมูลทดสอบ ผลลัพธ์ที่ได้จากการทำนายจะเป็นตารางแบบ tibble ที่แต่ละ row คือค่าทำนายของหน่วยข้อมูลใน row เดียวกันกับใน test_str ดังนี้

```
hwy_pred <- fit_lm %>%
  predict(new_data = test_str)

hwy_pred
```

```
## # A tibble: 60 x 1
##       .pred
##   <dbl>
## 1 29.0
## 2 25.0
## 3 21.0
## 4 22.4
## 5 19.7
## 6 26.3
## 7 25.0
## 8 23.7
## 9 23.7
## 10 23.7
## # ... with 50 more rows
```

เมื่อได้ค่าที่นายในชุดข้อมูลทดสอบมาแล้ว ขั้นตอนถัดไปคือการประเมินประสิทธิภาพของโมเดลที่นายทำ โดยทั่วไปผู้ใช้เคราะห์มักจะรวมค่าที่นายได้ (ในที่นี้คือ hwy_pred) ไปไว้อยู่ภายใต้ชุดข้อมูลทดสอบ การดำเนินการนี้สามารถทำได้หลายวิธีการ ขึ้นอยู่กับว่าตนจะดำเนินการแบบนี้ ในตัวอย่างนี้จะใช้ฟังก์ชัน bind_cols()

```
test_results <- test_str %>%
  select(hwy, cty) %>%
  bind_cols(hwy_pred)

test_results

## # A tibble: 60 x 3
##       hwy     cty .pred
##   <int> <int> <dbl>
## 1     29     21  29.0
## 2     26     18  25.0
## 3     25     15  21.0
## 4     26     16  22.4
## 5     19     14  19.7
## 6     27     19  26.3
## 7     26     18  25.0
## 8     26     17  23.7
## 9     24     17  23.7
## 10    24     17  23.7
## # ... with 50 more rows
```

Evaluating models using yardstick

การคำนวณค่าประสิทธิภาพของโมเดลที่นายแบบ regression ภายใต้ framework tidyverse สามารถทำได้ง่าย ๆ โดยใช้ฟังก์ชันจาก package yardstick ได้แก่ rmse() และ rsq() ตัวอย่างด่อไปนี้แสดงการเปลี่ยนคำสั่งเพื่อคำนวณ metric ทั้งสอง

```
test_results %>%
  rmse(truth = hwy, estimate = .pred)

## # A tibble: 1 x 3
##   .metric .estimator .estimate
##   <chr>   <chr>        <dbl>
## 1 rmse    standard     1.64
```

```

test_results %>%
  rsq(truth = hwy, estimate = .pred)

## # A tibble: 1 x 3
##   .metric .estimator .estimate
##   <chr>    <chr>        <dbl>
## 1 rsq      standard     0.913

```

นอกจาก metric ที่เป็นค่าสถิติแล้วยังมี metric ที่เป็น visualization ด้วย เช่นในกรณีของ regression model สามารถใช้ R squared plots เพื่อประเมินความสอดคล้องกันระหว่างค่าจริงของตัวแปรตามกับค่าที่นายได้ การสร้าง R squared plot ใน R สามารถทำได้หลายวิธี ทั้งการใช้ฟังก์ชัน plot() ของ package graphic เมื่อกับตัวอย่างในบทที่ 2 นอกจากนี้ยังสามารถใช้ package ggplot2 เพื่อสร้างแผนภาพดังกล่าวได้เหมือนกัน

```

# create R squared plot using graphic package
plot(x = test_results$.pred,
      y = test_results$hwy,
      pch = 16,
      xlab = "predicted value",
      ylab = "actual value")
abline(a=1,b=1, lty=3, col="steelblue")

```

ในกรณีที่ต้องการใช้ ggplot2 สามารถเขียนคำสั่งได้ดังนี้

```

# create R squared plot using ggplot2 package
library(ggplot2)
test_results %>% ggplot() + # create 2D plane
  geom_point(aes(x = .pred, # create scatter plot
                 y = hwy)) +
  geom_abline(intercept=1, slope=1, linetype=3, col="steelblue") +
  coord_obs_pred() +
  theme(text=element_text(size = 10))

```

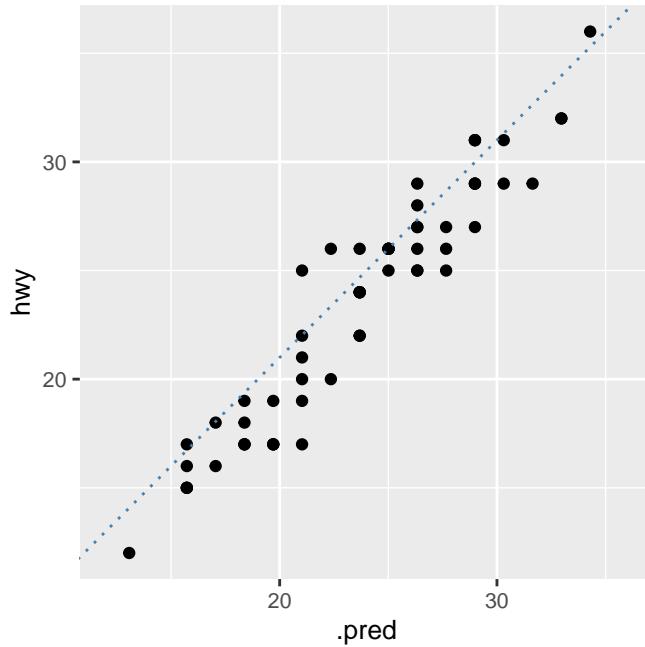

Figure 25: R squared plot via ggplot2

คำถาน เรายได้เรียน linear regression มาพอสมควรแล้ว โดยหากจำได้จะทราบว่า linear regression เป็นโมเดลทางสถิติ ที่มีข้อตกลงเบื้องต้นที่ค่อนข้างเข้มงวด ได้แก่ independence, homoscedasticity, normality, no multicollinearity, no outlier, ... คำถานคือในการพัฒนา ML model ดังกล่าวจำเป็นมั้ยที่จะต้องตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นดังกล่าว เพราะอะไร?

3.6 กิจกรรมพัฒนา regression model ด้วย tidymodel framework

1. นำเข้าข้อมูลจากไฟล์ `TeacherSalaryData.csv`
2. สำรวจข้อมูลจากชุดข้อมูลดังกล่าว แล้วตอบคำถาม
  - ชุดข้อมูลนี้มีตัวแปรทั้งหมดกี่ตัว
  - มีหน่วยข้อมูลทั้งหมดกี่หน่วย
  - หาค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรเชิงปริมาณในชุดข้อมูล
  - อาจารย์มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีตำแหน่งวิชาการอะไร
3. แบ่งส่วนข้อมูลที่นำเข้าออกเป็นสองส่วน ได้แก่ training และ test dataset โดยกำหนดให้สัดส่วนระหว่างชุดข้อมูล ทั้งหมดเป็น 80 : 20
4. กำหนดให้ตัวแปรตามคือ `salary` (เงินเดือนของอาจารย์มหาวิทยาลัย) ลงพัฒนา supervised learning model 2 โมเดล โดยตัวแรกให้ใช้ linear regression model ที่ใช้ `lm` เป็น engine และตัวที่สองให้ใช้ decision tree ที่ใช้ `rpart` เป็น engine ทั้งนี้ให้ใช้ตัวแปรอิสระทุกด้วยในชุดข้อมูลเป็นตัวแปรทำนาย
5. เปรียบเทียบประสิทธิภาพในการทำนายของโมเดลทั้งสอง ผลที่ได้เป็นอย่างไร

สรุป

บทเรียนนี้ผู้อ่านได้เห็นภาพของกระบวนการพัฒนา regression models ซึ่งเป็น supervised learning ประเภทหนึ่งโดย เป็นการดำเนินงานภายใต้ tidymodels framework เกือบทั้งหมด โดยยังขาดในส่วนของการจัดการข้อมูลหรือที่เรียกว่า feature engineering และส่วนการปรับแต่งค่า hyperparameters ของโมเดลทำนาย ซึ่งจะกล่าวรายละเอียดทั้งหมดในบทเรียน ต่อไป